

ИСТИНА

4

0,50 €

OBSAH

- 3 Patriarcha Bartolomej
- 3 Prvý medzi rovnými
- 4 Spravý zo sveta
- 5 Mystika a mysticismus 1./3
- 8 Cnosti
- 10 Hriech a pokánie
- 12 Kráľu môj a Bože môj 9.
- 14 Svätý Arsenios
- 14 Sláva Bohu za vše!
- 15 Detská stránka
- 20 Otázky a odpovede
- 21 Možnosti štúdia na PBF
- 22 Poučenia
- 24 Svätá eucharistia
- 25 Otče náš
- 26 Muchy a včely
- 27 O viere
- 29 Beseda o. Nikolaja
- 30 Pravoslaviádka 2015

*Voskresenje Christovo!
Bocpeneue Xpucmoco!*

**Kúpou tohto časopisu podporujete pravoslávnu mládež.
Ďakujeme štedrým darcom. Spasi Vás Hospodi!**

ISTINA - mesačník pravoslávnej mládeže, ročník XX./2015, **Vydáva:** Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku - SYNDESMOS, **IČO:** 17075947, www.bpm.orthodox.sk, **e-mail:** sefredaktor@istina.sk, **tel.:** 0915 779 606

Obálka: Konštantínopolský patriarcha Bartolomej - Pravoslaviádka 2015

šefredaktor: Miroslav Knap, **zástupkyňa šefredaktora:** Nika Šoltýsová, **redaktori:** prot. Štefan Pružinský ml., prot. Peter Savčák, prot. Peter Soroka, jerej Miroslav Humenský, protodiakon Ján Husár, jerodiakon Alexander Haluška, čtec Marek Cicu, čtec Matúš Kostičák, čtec Ľuboš Savčák, čtec Miloš Surma, čtec Patrik Palasiewicz, čtec Daniel Omaska, Ioánn Haladej, Marcela Hvižďáková, Zuzana Sadilková, Juliána Polakovičová, Radka Baková, Silvia Knapová, Štefánia Šaková, Zuzana Petrovajová
pokladníčka: Veronika Zacková, **technickí redaktori:** neobsadené, **detská stránka:** Anička Feďová, Lenka Havajová, Ľudmila Šandalová, **redaktori pre distribúciu:** Ivka Poľáková, Ioánn Haladej, **korektúra:** prot. Peter Kormaník,

Vychádza 12-krát do roka. Ročný príspevok 6,00 €+ poštovné 5,00 €

Vaše finančné príspevky posielajte na adresu: Redakcia ISTINY, Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku - SYNDESMOS, Bayerova 8, 080 01 Prešov, prípadne na účet Istiny: 4008409298/7500.

Cirkevne schválené s blahoslavením vладыky Rastislava. Redakcia si vyhradzuje právo upravovať príspevky v súlade s učením Cirkvi. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

ISSN 1335-6739, Číslo indexu: EV 3633/09, vydané: apríl 2015

Patriarcha Bartolomej

Patriarcha Bartolomej (Demetrios Archondonis) je nositeľom titulu „Patriarcha Konštantínopolu-Nového Ríma, ekumenický patriarcha“. Narodil sa v roku 1940 na ostrove Imvros (dnes Gökçeada, Turecko). Je občan Turecka, základné a stredoškolské vzdelanie získal v Imvrose a Istanbule. Po dokončení vysokoškolského štúdia na Teologickej škole Halki v Istanbule, pokračoval v postgraduálnom štúdiu na Pápežskom orientálnom inštitúte Gregoriánskej univerzity v Ríme, Ekumenickom inštitúte v Bossey (Švajčiarsko) a na univerzite v Mníchove (Nemecko). Jeho dizertačná práca bola z oblasti kánonického práva. Pôsobil ako prodekan na Teologickej fakulte Halki. Bol osobným tajomníkom jeho predchodcu, Ekumenického patriarchu Demetrios, Metropolitom philadelphským, a neskôr, Metropolitom chalcedónskym. Bartolomej je držiteľom rady čestných doktorátov od prestížnych akademických inštitúcií, ako sú univerzity z Grécka, USA, Austrálie, Anglicka, Ruska, Talianska a Rumunska. Hovorí grécky, turecky, taliansky, nemecky, francúzsky a anglicky, starogrécky a latinsky. Bartolomej bol v októbri 1991 zvolený za 270. arcibiskupa Konštantínopolu-Nového Ríma. Podľa diptychu Pravoslávnej cirkvi zastupuje prvé miesto medzi hlavami Pravoslávnej cirkvi vo svete.

Prvý medzi rovnými

Titul „ekumenický patriarcha“ siaha až do šiesteho storočia a historicky patrí arcibiskupovi Konštantínopolu a po veľkej schizme mu patrí „prvý trón“ celosvetovej Pravoslávnej cirkvi, predsedá v historickej cti a bratskom duchu ako „prvý medzi rovnými“ medzi „hlavami“ všetkých sesterských Pravoslávnych cirkví. Konštantínopolský patriarchát patrí spolu s Alexandrijským, Antiochijským a Jeruzalemským patriarchátom medzi staroveké patriarcháty, (novšie patriarcháty majú Ruská, Srbská, Rumunská, Bulharská a Gruzínska pravoslávna cirkev). Okrem nich má ekumenický patriarcha historickú a teologickú zodpovednosť iniciovať a koordinovať spoločné činnosti medzi pravoslávnyimi cirkvami Cypru, Grécka, Poľska, Albánska, českých krajín a Slovenska, Fínska, Estónska, rovnako ako aj medzi rôznymi arcidiecézami a početnými metropolitnými diecézami po celom svete. Okrem toho je zodpovedný za zvolanie celosvetovej pravoslávnej rady alebo stretnutí, ktoré uľahčujú medzicirkevné a medzináboženské dialógy. Služí ako kontaktné miesto a hovorca Pravoslávnej cirkvi ako celku. Prekračujúc národné a etnické hranice, ekumenický patriarcha je duchovným vodcom 300 miliónov pravoslávnych kresťanov na celom svete.

Redakcia časopisu Istina

Novýj monastýr blízko našých hranyc

Svjačšenýj synod Ukrajinskoj pravoslavnoj cerkvi Moskovskoho patriarchata pid predsedateľstvom vladýkŷ Onufrija, metropolitu kyjevskoho i cilej Ukrajiný zasidal 1. apríla v Svjato-Uspenskoj Kyjevo-Pečerskoj lavri.

Na žadojst vladýkŷ Feodora, archiepiskopa mukačivskoho i užhorodskoho, synod schvaliv odkryť a mužského monastýrja v česť svjatoho rovnoapostoľneho Vladimira, a to v seli Suchij, v Mukačivskoj eparchiji, na Zakarpat'skoj Ukrajinì.

Synod schvaliv i joho status, a joho igumenom bude archimandrita Paisij (Ponomarev).

Zdroj: <http://topnews.uz.ua/society/2015/04/01/26500.html>

Islamský teroristý zabili na univerziti v Keni výše 140 christianiv, moslimiv prepustili

Maskovaný ozbrojencý prepadli 2. apríla 2015 nadránom univerzitu v severovýchodným kenským misti Garissa, asi 200 kilometriv od hranici zo Somálskom. Militantý zajali christian-ských študentiv jak rukojemnikov. Svidkove povili, što ozbrojencý začali takoj pri vchodi do univerzitý striľati. K činu ša priholosoli somalský militantý zo skupiný Aš-Šabáb. Totý v Keni pravidelni utočat a veľo raz ša tak stalo už i v misti Garissa. Pri dnešnim utoku 147 rukojemnikov-christianiv postrýľali a výše 500 moslimiv prepustili.

Aš-Šabáb je zodpovednýj i za krovavý utoky na nakupne centrum v Nairobi v roku 2013, pri jakým zahýnulo 67 ľudej. Islamistý sľubili pomstu Keni za učasť jej vojakiv na operaciach Africkoj uniji protiv ich skupini v Somálsku.

Zdroj: <http://hn.hnonline.sk/svet-120/teroristi-zabili-na-univerzite-v-keni-vyse-140-ludi-moslimov-prepustili-711251>

Redakcija časopisu Istina

Nie je mystika ako mystika. Nie všetko mystické je zároveň božské, či aspoň božskou inšpiráciou podmienené. Všeobecne povedané, existuje mystika kresťanská, existuje mystika pohanská. No ani v kresťanstve nie je mystika ako mystika. Napríklad ortodoxné chápanie mystiky sa od mystiky ostatných kresťanských vyznaní v mnohom líši. Jej absolútne tesná prepojenosť s teológiou, s tým, čomu hovoríme dogmatika, je neoddiskutovateľná. Stačí sa len pozrieť na čas duchovného zápasu s arianizmom v 4. st., obdobie formovania a upevňovania monofyzitov a nestoriánov, na spory o ikonu, polemiky o vychádzaní Svätého Ducha v epoche sv. Fótia Konštantínopolského, na tzv. palamistické spory v 14. st., ktoré definitívne potvrdili schizmu so západnou časťou kresťanstva. Alebo porovnať cti. Serafima Sarovského a Františka z Assisi, aby sme vybádali výrazné rozdiely.

Mimochodom, s niečím podobným sa môžeme stretnúť už na pôde pohanstva, hoci tuná má odlišnosť skôr formálny charakter. Zoberme si krajinu mystikov – fakírov, guruov a iných učiteľov duchovného života – Indiu. Môžeme sa pýtať, kvôli čomu sú podstupované tak ťažké, hrozné asketické „zdokonaľovania“, hrôzu vyvolávajúce fakírske zázraky a sebakúšania? Hovorí, že kvôli mókše, kvôli oslobodeniu. Ale toto oslobodenie nie je oslobodením od ničoho iného ako oslobodením od života. Potom to znamená, že tu ide o večné nič, večnú smrť. Nuž a na dosiahnutie tohto stavu „dokonalosti“ každý adept potrebuje askézu a teda aj mystiku, ktorá má v Indii svoje neoddiskutovateľné miesto ako aj jej rozmanité podoby a prejavy. Napríklad krišnaizmus patrí k extatickej forme pohanstva, zatiaľ čo hinduizmus vo svojich rituáloch tiahne k divadlu. Pokiaľ v Ríme scénou a divadelnou sálou najväčšieho v meste divadle slúžili mramorové schody, ktoré viedli k Venerinmu chrámu, tak v Indii chrámové rituály predstavovali či vyzerali ako dramatické piese, kde aktéra-herca sprevádzali chóry spevákov. Samotné predstavenia boli sprevádzané hudbou a mnimetickými tancami. Pokiaľ sa v starovekom Grécku bohovia neočakávané objavili na scéne, aby rozviazali uzol tragédie, tak v indickom divadle bohovia vo všeobecnosti zo scény neodchádzali. V gréckej tragédii bohovia ako nositelia vyššej spravodlivosti, trestajúcej spravodlivosti, vstupovali do okruhu ľudí, čo ľuďom napomáhalo zmeniť tragédiu z umenia na „šokovú terapiu“, na katarziu. V indickom divadle bol človek uvádzaný do okruhu bohov, aby spolu s nimi mohol piť jednu spoločnú čašu – sómu.

Táto pohanská mystika teda prúdi v dvoch korytách:

1. Rozumová mystika – zjednodušenie
2. Emocionálna mystika – opitie

Racionálna mystika predstavuje jemnú intelektuálnu analýzu sveta a ľudskej duše, ktorá cestou negácie, odmietania, abstrakcií sa dostáva k záveru, že pojem, odrážajúci svet ilúzií je taktiež iluzórny. Tu sa začína proces zjednodu-

šenia, to jest oslobodenia duše od intelektuálnej erudície, vedomosti. Zjednodušenie prebieha ako zlúčenie mnohosti k jedinej jednote – bezakostnej jednote. Duša samu seba nazerá v tme a mlčanlivosti – ide o intelektuálnu extázu, zvlášť charakteristickú pre budhizmus a čiastočne neoplatonizmus.

Druhou podobou je – opitie, vylúčenie vedomia prostredníctvom intenzívneho prebudenia zmyslov a zmyslovosti. Tieto príklady sú rozpracované u starých šamanov, a my ich máme vo zvyku nazývať diónýzstvom. Táto mystika je zvyčajne sprevádzaná hudbou, tancami, zvláštnymi spevmi, a v istých prípadoch užívaním narkotík. V niektorých sektách je zaužívané meditovanie erotických obrázkov.

Kresťanstvo sa odlišuje od všetkých ostatných náboženstiev tým, že vládne osobitnou Božou silou, ktorú nazývame milosťou (blahodaťou, blahodarom, chárís). Prostredníctvom tejto sily, spojenej s askézou a osobným duchovným zdokonaľovaním človeka, prebieha zmena v samotnom človeku, prebúda sa duch, ktorý sa dovtedy zvyčajne nachádza ako by v stave spánku. Kvôli tomuto je nutný zápas s vášňami, ktoré zotročujú našu duchovnú ostražitosť. Táto duchovná mystika je vzdialená exaltáciám, afektivitám, hysterickým „hlbaniam“, jednoducho všetkému tomu, čo je vlastné duševnej rovine. Nazeranie askétu je sprevádzané pokojom a stíšením srdca, zvláštnou jasnosťou a priehľadnosťou rozumu. Tu nedochádza k strate, „rozpusteniu“ osoby v neosobnom „nič“, k jej zániku v nirváne či niečomu podobnému, ale práve naopak, k jej plnému sebauvedomeniu a sebapecitovaniu. Zatiaľ čo v „pohanskej extáze“ dochádza k ďalšej agresii duše do oblasti ducha, kedy človek stráca jasnosť vedomia, poznania ako aj istého sebapoznania. Namiesto toho žije bezprostrednými pociťovaniami bezodnej priepasti vlastného podvedomia. Tam niet zmien typu premenenia duše, ale len prebudenie a napätie zmyslov. Už sme hovorili o tom, že krišnaizmus je typickou či charakteristickou formou extatického pohanstva. A zaujímavá je zhoda medzi Krišnom, ktorý už v starých indických legendách predstavoval personifikáciu temnej sily, a démonicky zobrazovaným bohom „prírody“ – Panom, známym z grécko-rímskeho sveta...

Táto pohanská mystika, na ktorú reminiscencie nikdy celkom nezmizli zo scény dejín, sa v ďalších stiahla do podpolia a tam prúdila ako oná povestná

rieka Léthé, čas od času vytresknúc na zemský povrch dejín a niekedy silnejšie inokedy slabšie vplývajúci nielen na jednotlivcov, ale skrze nich na celé kultúrne až civilizačné okruhy. Zdá sa, že k niečomu podobnému došlo aj na kresťanskom Západe v druhej polovici 10. st., kedy sa v okcidentálnom svete rozvíjajú reformné hnutia. Jedno s centrom v Lorrene, druhé v opátstvo v Clunách. Zatiaľ čo v Lorrene sa v osobe svojich vodcov koncentrovali na biskupov, usilujúc sa zničiť simóniu, čiže kupovanie duchovných úradov a hierarchických postavení za peniaze, zaviesť celibát pre kňazov a sprísniť cirkevnú disciplínu, v Clunách túžili po obrodení vznešených ideálov mníšskeho života. „Avšak úsilia clunijcov sa stále krížili so záujmami miestnej moci, kvôli čomu odovzdali svoj rád do priameho podriadenia rímskemu biskupovi. Preto bolo pre nich dôležité, aby autorita pápeža prevyšovala všetky iné cirkevné authority“.¹ S clunijskou reformou zároveň dochádza ku konaniu slávnostnejších obradov, ktoré sa predlžujú, aby bola zmenšená manuálna práca, ktorá mníchov až natoľko nepriťahovala. Tým je veľmi vyvážená asketická rovnováha v duchovnom živote, siahajúca do antických čias kresťanstva a rozdeľujúca „čas medzi čítanie Svätého Pisma (lectio divina), žalmy (psalmodii, spev), pôst a manuálnu prácu“, narušená. Cíteaux sa formuje ako reakcia proti Clunám, znovu sa vracia k najväčšej prísnosti rehole a ohromuje striezivosťou a zbavením starosti svojho životného štýlu i dobrovoľnou chudobou kláštora mníchov: cum Christo paupere paupers. Kamaldulský sv. Romualda, Chartreuxský sv. Bruna pestujú vedľa cenobitov aj stav pustovníkov a eremitov. S nástupom stredoveku v prostredí prísnych emeritov sa pokánie dovádza do extrémnych prostriedkov disciplíny, bičovania, silicia. Je to reminiscencia, snáď nebezpečná, na askézu púšte ale aj na pohanskú mystiku, ku ktorej sa pridáva úplne nový prvok: umŕtvovanie konané ako pokánie za hriechy spáchané, ale tiež ako zadost'učinenie (reparation) za hriechy sveta. Stačí tu uviesť meno sv. Petra Damianiho.“² Clunijci boli zároveň mimoriadne zainteresovaní do podporovania a organizovania pútí k svätyniam, predovšetkým do Jeruzalema, k sv. Jakubovi v Compostelle, do Ríma – davy pustovníkov sa vydávajú na cestu ako žobráci. Križiacke výpravy privádzajú ľudí zo Západu pod slnko Palestíny. Tento objav je rozhodujúci pre západnú mystiku, silne zasahuje predstavivosť a prebúdza vrúcne nasledovanie, pripodobnenie k ľudstvu historického Christa evanjelií. 12. st. obracia askézu a spiritualitu k obrazu Christa chudobného, pokorného a ukrižovaného. Sv. František sa žení s Paní Chudobou a dostáva stigmy. Sv. Hernich Seuso sa neskôr oddáva extrémnemu umŕtvovaniu, aby tak nasledoval Isusa zbičovaného (*pokračovanie v Istine 5*).

Pripravil: **prot. Ján Šafin**

1. RUNCIMAN, S.: Vostočnaja schizma, Moskva 1998, s. 34.

2. EUDOKIMOV, P.: Duchovní život v tradici pravoslavné cirkve. Charismata duchovního života a mystický vzestup. In: Pravoslavní teologický sborník č. XV., Praha 1989, s. 69.

Cnosti dostal od Hospoda Boha každý človek. Láska k svojim nepriateľom je veľmi dôležitá cnosť a opakom je vášeň – nenávisť. V našom bohoslužobnom jazyku v cirkevnoslovančine používame slovo „dobroditeľ“, čo znamená práve cnosť. Čo je cnosť? Cnosť je: mravná čistota, panenstvo, čistota, česťnosť, poctivosť človeka, to je konanie dobra, dokonalosť. Svätý apoštol Pavol nazýva cnosťami dary Svätého Ducha, usiluje sa o ich zachovanie, usiluje sa o život vo svätosti a čistote. Človek je myslený ako živý chrám Boží, v ktorom prebýva Boží Duch a každý kto nežije zbožným a cnostným životom, znevažuje a znesväčuje tento chrám, ktorý je dom všetkého dobra a lásky: „Či neviete, že ste chrám Boží a že Duch Boží vo vás prebýva? Ak niekto nivočí chrám Boží, toho zničí Boh. Lebo chrám Boží je svätý a ním ste vy“ (Christos, základ Cirkvi. 1 Kor 3, 16-17. Pružinský 2013).

„Ovocie Ducha je: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť, krotkosť, zdržanlivosť“. Blahodať Svätého Ducha naplňuje a oživuje ducha človeka, posilňuje v ňom úsilie bojovať so zlom. Tak napr. človek, ktorý sa hnevá a bojuje proti hnevu, chce premôcť samého seba, aby sa stal človekom krotkým a pokojným. Jeho námaha a boj proti zlu sú veľmi potrebné, lepšie povedané nutné, ale samotnú krotkosť mu do srdca navráti a posilní Svätý Duch. Preto apoštol Pavol nazýva cnosti ovocím Ducha.

Svätý Ján Zlatoústý hovorí: „Zlé veci pochádzajú od nás, preto ich apoštol nazýva skutkami tela a dobré veci potrebujú našu námahu, ale, samozrejme, aj Božiu lásku a to blahodať Svätého Ducha“.

Niekedy Božie napomenutia prinášajú ovocie spravodlivosti. Cnosti nemajú zemský pôvod, ale sú ovocím Ducha. Všetko, čo je od Otca, dostávame s pomocou - cez Syna a všetko, čo sme do svojho srdca od Syna prijali, oživuje Svätý Duch. Láskou zvíťazil Isus Christos na kríži, láskou premohol hriech a smrť a z toho víťazstva môže čerpať silu celé ľudstvo a nič nás nemôže odlúčiť od Božej lásky. Človek nemá obracať svoju pozornosť len na jeden z darov Svätého Ducha, len na jednu cnosť. Jedna cnosť potrebuje druhú, spolu sa doplňujú a tak sa stávajú pokrmom pre ľudskú dušu. Tým, že sa človek venuje najviac cnosti (dobrým skutkom), vôľa, pamäť, myseľ si ju skoro osvoja a preto si budú hľadať situáciu, kde sa môžu zdokonaľovať. Zdokonaľovanie sa v jednej cnosti privádza človeka „automaticky“ k zdokonaľovaniu sa v ďalšej, pretože cnosti majú v sebe veľa spoločného a sú spolu akoby „príbuzné“. Cnosti sú lúče, ktoré vychádzajú z jedného Božieho svetla. Na to, aby sme ich nadobudli, potrebujeme, samozrejme, Božiu pomoc a silnú pevnú vôľu. V nich je skrytý začiatok skutočného zdokonaľovania. Príkladom ľudí, ktorí žili cnostným životom, sú hlavne svätí Pravoslávnej cirkvi a ktorí žili v duchu večnej dobroty a lásky. Ich pastva bola večná pravda, spravodlivosť, múdrosť a všetky ostatné duchovné dobrá. Každá evanjeliová cnosť, ako je napr. viera, nádej, láska,

poznanie, múdrosť, česťnosť, pokora, poslušnosť, trpezlivosť, smelosť, vernosť, sebaovládanie, dobrotivosť, krotkosť, láskavosť a ďalšie iné cnosti sú liekom od hriechu a smrti. Keď človek uskutočňuje nejakú cnosť, ničí tým v sebe mnoho hriechov a jeho duša duchovne oživa a lieči sa.

Svätý apoštol Pavol často radil brániť sa a bojovať s hriechmi tak, aby cnosti boli človeku nápomocné a tak s pomocou cnosti dosahovať aj večný život. Keď človek nie je živý z Christa, Christom a v Christu, nech vstúpi do seba a vtedy sa presvedčí, že všetko je v ňom smrteľné a pominuteľné (dočasné). Stačí len chcieť plniť Božiu vôľu a človeku sa zjaví celá pravda. Čím viac sa človek snaží, tým viac

mu Boh pomáha a človek z milosti Božej spozná to čo by nikdy neočakával. Prebúda sa v ňom to, čo je dobré a on sa nanovo rodí pomocou Ducha. Nestráca svoju vôľu, ani slobodu, ale seba nachádza v Bohu (2 Kor 4, 16).

Náš Spasiteľ nám dáva cez evanjeliové cnosti večný život. Za pomoci nich, cez lásku, vieru, krotkosť, zdržanlivosť a každú inú cnosť, ale aj cez modlitbu, pôst a pokoru, dosiahneme večný život už tu na Zemi. To preto, lebo cnosti nás veľmi dobre spájajú s Christom. Najväčším nebezpečenstvom pre človeka je jeho samofúbosť. Nášho Spasiteľa, Darcu večného života, môžeme nasledovať pomocou cnosti a s nimi nájdeme nebeského Otca, ktorý na nás deň čo deň s láskou a trpezlivosťou čaká, aby nás mohol prijať do svojho Božieho Kráľovstva, v ktorom budeme môcť vidieť a spoznať to, na čo sme boli stvorení. Boh chce znovu byť s človekom v raji, chce, aby sme boli tam, kde je láska, múdrosť, pokoj a dobrota. Boží Duch je a prebýva v celej našej Pravoslávnej cirkvi, takže aj v nás prebýva ako v údoch jej tela, ako vo verných Christových kresťanoch. Keď chceme ostať takým chrámom, žime v láske, pokoji, vernosti, zhovievavosti a v pokore k svojim blížnym.

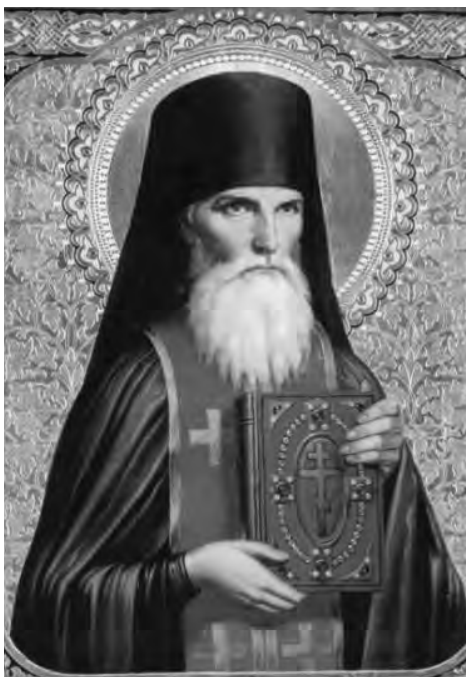
Pripravil: **Ioánn Haladej**

Hriech a pokánie

na zamyslenie

Kto pozorne sleduje život, zistí, že skoro vôbec nežijeme vnútorne. Namiesto toho iba reagujeme na vonkajšie podnety vzruchmi. Inými slovami, žijeme reflexiou a reakciou. Niečo sa stane a my reagujeme, niekto s nami hovorí a my odpovedáme. Ak sme však ponechaní bez podnetov, ktoré nás vedú k premýšľaniu, hovoreniu alebo konaniu, uvedomíme si zrazu, že je v nás veľmi málo toho, čo by nás viedlo k činom v akomkoľvek smere. Prijímame život, v ktorom sme neustále kŕmení zvonka. Sme zvyknutí na to, že sa niečo deje a núti nás robiť ďalšie veci. Veľmi zriedka dokážeme žiť jednoducho z hĺbky a bohatstva, ktoré sme prevzali, dostali do svojho vnútra. Každý hriešnik, ktorý človek spácha, má svoju predohru. Predchádza mu myšlienka,

vábenie, lákanie, túžba, zvädzanie a podobne. Pokušenie môže byť zo strany diavla, sveta, v ktorom žijeme, a nášho vlastného tela. Nikto nemôže vojsť do Kráľovstva nebeského bez pokušenia, lebo keby nebolo pokušenia, nikto by nebol spasený a bez boja s pokušeniami by nepoznal samého seba. Poznanie Boha je úlohou a cieľom života človeka. K známosti sa apoštol Pavol vracia neustále s vedomím, že mu nejde len o rozumové poznanie, ale aj o prežitie poznaného srdcom a prijatie plnou vôľou človeka. Boh nazýva požehnaním nie to, že čo o ňom vieme, ale to, že Ho máme v sebe, že Ho máme vo svojej mysli a vo svojom srdci. Poznanie, ktoré prichádza cez vieru, pokánie a život v Božej Cirkvi. Terajší čas je nám daný na to, aby sme sa pripravili na život večný, na nemeňteľnú slávu. Vo svete niet ničoho pevného a stáleho. Nikto nemyslí na Boha, nikto nepamätá na to, že po smrti treba predložiť Bohu účet o svojom živote. Zlo sa medzi nami rozširuje zabúdaním na Boha. Vytratila sa láska a nenávisť rozmnožila svoje plody. Úprimnosť sa považuje za nič a všade vládne pretváрка. Pokora sa stala zahanbujúcou a uznáva sa pýcha. Pravda je vyhnaná a vládne lož. Známy spis 2. storočia Hermasov Pastier nám predkladá sviatosť pokánia. Hermas jasne svedčí, že pokánie je liekom na hriechy. V diele také pokánie nevystupuje ako neslýchaná novinka, ale vyplýva zo starého poriadku. Nové je označenie opakovanej, jedinej a poslednej možnosti pred blížiacim sa príchodom Christa na odpustenie všetkých hriechov. Kto padne znova, „len s ťaž-

kosťou získa život“, stojí v spise. Pokánie nesmieme zamieňať s ľútosťou, výčitkami svedomia. Nie je to pociť nesmiernej ľútosťi nad hriechom, učeným v minulosti. Je to aktívny a pozitívny postoj, ktorý vedie k pohybu v správnom smere. V podobenstve o dvoch synoch (Mt 21,28) otec prikázal pracovať na jeho vinohrade. Prvý povedal: „Idem“, ale nešiel. Druhý povedal: „Ja nejdem“, ale potom sa zahanbil a šiel. To je pravé pokánie. Nesmieme žiť v klame, že lamentovanie nad minulosťou je skutočným pokáním. Ľútosť je, samozrejme, jeho časťou, ale pokánie je neskutočné a neplodné, ak nás nevedie ku konaniu vôle Otca. Máme tendenciu myslieť si, že pokánie má vyvrcholiť iba pocitmi. Dost často sa s pocitmi aj uspokojíme, namiesto toho, aby v nás nastala skutočná a hlboká zmena. Čo treba robiť, aby sme boli spasení? Istý starec odpovedá: Maj srdce a budeš spasený. V dávnych dobách mnísi dobre vedeli, že srdce a telo nie sú si také blízke ako dva spriahnuté kone. Keď necháme telo mimo duchovného života, riskujeme, že budeme klamať sami seba i Boha. Duchovný život, ktorý nasleduje Christa, spočíva teda v hlbokom spojení človeka, kde Svätý Duch, ktorý vyšiel zo srdca, hľadá Všemohúceho s pokorou a obdivom. Srdce človeka vtedy žiari z tela, ktoré sa pomaly premieňa cez množstvo návratov a stáva sa znamením milosrdenstva. Človek, žijúci v tme hriechu a nepoznajúci nádheru božského života, nemôže pochopiť rozdiel medzi ľudským a bohoľudským životom. Len keď Božia milosť zaseje do jeho srdca semeno lásky, môže vidieť svoju duchovnú pustotu. A zrazu ich vidíme, naše a naše hriechy. Preto naši svätí tak vrúčne prosili od Boha: „Daj mi úplné pokánie“, lebo ozajstné pokánie je bezpečná cesta, ktorá vedie do Božieho kráľovstva.

Spracovala: **Mariana Knapikova**

5, 9 – ГДН, НАСТЛЕН МЛ
ПРЛВДОЮ ТВОЕЮ, ВРЛГЗ МОИХЗ РЛДН
НСПРЛВН ПРЕД ТВОЕЮ ПДТЬ МОИ. –
**Hospodine, usmerni ma svojou
spravodlivosťou, kvôli mojim
nepriateľom naprav moju pút'
pred Tebou** – Prorok Dávid týmito
slovami pokračuje vo vyjadrení
vd'ačnosti Božej prozreteľnosti,
ktorá ho usmerňuje životom
(historický zmysel). Hovorí: Prosím
Tvoju blahodať, aby si ma ňou
nasmeroval na cestu spravodlivosti,
aby si mi pomohol naplňať
Tvoje prikázania a takto uniknúť
pred všetkými hriechmi, ktoré
nenávidíš. Naprav moju cestu pred
Tebou, sprav, nech kráčam cestou
nepoškvrnenou, nech mám vždy
len Teba pred očami, môjho Boha,
a strach pred Tebou. Sprevádžaj
ma životom, nedovoľ zísť z cesty
života, ochraňuj ma a dozeraj na
mňa. Toto všetko vykonaj kvôli
mojim nepriateľom, aby som unikol
ich nástrahám a úkladom. Naprav
môj život tak, aby bol Tebe milý
a hodný Tvojej starostlivosti.

Takto sa modlí prorok, aby aj
nám ukázal, ako veľmi je pre nás

potrebná Božia pomoc, ktorá nás napráva a ochraňuje, sprevádza nás, dozerá
na nás, kvôli mnohým nepriateľom (viditeľným aj neviditeľným), ktorí na nás
striehnu a snažia sa nás zlákať k hriechom. Nepriateľmi nazýva všetkých tých,
ktorí nám pretínajú cestu spásy, hoci niektorí z nich sa nám zdajú byť priateľskí;
no nepriatelia človeku sú často jeho domáci (Mt 10, 36).

„**Usmerni ma svojou spravodlivosťou**“ – Podľa mnícha Zigabena pod
spravodlivosťou máme rozumieť Božieho Syna, ktorý sa na mnohých miestach
nazýva spravodlivým i spravodlivosťou (pozri napr. 1Kor 1, 30). Tiež tu treba
rozumieť Boží Zákon, ktorý človeka k spravodlivosti privádza. Prorok, resp.

Cirkev prosí o život podľa Zákona, ktorý ho privedie k dedičstvu – Kráľovstvu. Svätý Ján Zlatoústý pod spravodlivosťou rozumie každú cnosť, ku ktorej má veriaci človek kráčať.

„Naprav moju púť pred Tebou“ – V niektorých rukopisoch stojí: naprav Tvoju púť pred mnou; no jedno aj druhé čítanie obsahuje zbožnú myšlienku. Lebo ak naša púť bude napravená (urovnaná) pred Bohom, predídeme nebezpečenstvu zablúdenia (potknutia) a ak sa Božia cesta ukáže pred nami, tak k nej prilhneme a kráčajme po nej. Preto Dedička (Cirkev) prosí poučiť ju (nasmerovať) Božou spravodlivosťou, napraviť a uľahčiť jej púť, aby mohla kráčať lepšie (istejšie, správne). Nechce sa odkloniť ani napravo, ani naľavo, chce kráčať isto k svojmu Ženíchovi. Sám Dávid na inom mieste vysvetľuje, že „Hospodinom sa ľudské kroky naprávajú a Jeho cesty si veľmi obľúbi“ (Ž 36, 23). Slová Dedičky sú plné pokory, pretože prosí napraviť púť nie kvôli svojej spravodlivosti, no kvôli nepriateľom, ktorí prebývajú v zločinnosti, a neprávom na ňu útočia. Potom prorok opisuje ich zlé skutky (v. 10).

V historických súvislostiach sa Dávidova prosba javí ako uvedomenie si nejakej viny, možno dvojnásobného hriechu, ktorý spáchal s manželkou Uriáša (vražda a smilstvo). Rozbil rodinné šťastie inému, teraz sám pociťuje túto nepravosť – jeho vlastný syn ho chce pripraviť o kráľovstvo i blízkych. V povstaní Absolóna Dávid videl spojitosť so svojím hriechom, preto spočiatku neprijal žiadne vojenské opatrenia, len pokánie a modlitbu pred Bohom, od ktorého jediného čakal záchranu a milosť.

Použitím výkladu „podľa duše“, t.j. so zdôraznením na morálny aspekt obsahu slov Svätého Písma, môžeme povedať, že táto prosba je prosbou každej veriacej duše, ktorá má núdzu v Božej pomoci, preto prosí o pomoc v zápase proti všetkým viditeľným i neviditeľným nepriateľom a ich úkladom. Niet dňa, niet hodiny, kedy by si veriaci mohol povedať, že nepotrebuje pomoc od Boha. Taká myšlienka by bola prvým momentom pádu a zintenzívnenia pokušení, ktorým by už nebolo možné odolať. Preto nás svätí Otcovia učia byť v neustálom duchovnom bdení, v snahe o neustále prebývanie v Božej blízkosti.

Pripravil: **protodiakon Ján Husár**

Použitá literatúra:

АФАНАСИЙ ВЕЛИКИЙ, св.: Творения в четырех томах. Том 4. Москва : Спасо-Преображенский Валаамский монастырь 1994.

ФЕОДОРИТ КИРСКИЙ, бл.: Изъяснение псалмов. Москва 2004. ISBN 5-94625-081-7.

ИОАНН ЗЛАТОУСТ, св.: Творения. Том 5. Свято-Успенская Почаевская Лавра 2005.

ВАСИЛИЙ ВЕЛИКИЙ, св.: Беседы на псалмы. Московское Подворье Свято-Троицкой Сергиевой Лавры, 2000.

ПСАЛТИРЬ в святоотеческом изъяснении. Свято-Успенская Почаевская Лавра 1998. ISBN 5-86868-103-7.

РАЗУМОВСКИЙ, Г.: Объяснение священной Книги псалмов. Москва 2006. ISBN 5-7429-0120-8.

Толковая Псалтирь с подстрочным комментарием и краткой историей. Москва 2006.

ЗИГАБЕН, Е.: Толковая Псалтирь. Ясеново 2000. ISBN 5-7877-0023-6.

Svätý Arsénios, Sláva Bohu za vše!

Autorom knihy **Život starca Arsénia Kappadockého** je starec Paisij Svätohorský, ktorý bol jednou z najuznávanějších osobností gréckeho duchovného života 20. storočia. Jeho veľkým vzorom bol Arsénios Kappadocký, ktorého strhujúci život opisuje veľmi pútavou formou na základe svedectiev svojich krajanov. Kniha poskytuje čitateľovi jedinečné informácie o starcovi Arséniovi a o jeho rodnej Kappadokii v dnešnom Turecku, ktorá bola v minulosti silným duchovným a intelektuálnym centrom.

Autor: **starec Paisij Svätohorský**

Počet strán: 88

Rozmery: 147 x 218 mm

Cena: **13,59 € s DPH**

Obchod: **www.duchovne-knihy.sk**

Kniha **Sláva Bohu za vše!** - výber z duchovných poučení svätých otců ruského pravoslaví 19. století – Ambrosije Optinského, Ignatije Brjančaninova, Serafima Sarovského a Jana Kronštadtského. Čtenář se tak může tímto prostřednictvím seznámit s náboženským myšlením, jež utvářelo jedinečné duchovní klima předrevolučního Ruska (s jeho celospolečenským vlivem od kultury po politiku), a jež zůstává – navzdory komunistickému pokusu o jeho definitivní vyhlazení – inspirativní dodnes.

Preklad: **Antonín Drda**

Počet strán: 208

Vázba: brožovaná väzba

Jazyk: český jazyk

Rozmery: 105 x 148 mm

ISBN: 978-80-260571-8-5

Vydané: 2014

Cena: **4,99 € s DPH**

Obchod: **www.duchovne-knihy.sk**

Detská stránka

súťaž

Milé deti, v tomto čísle Istiny sme si pre Vás pripravili zopár úloh. Veríme, že sa niečo nové naučíte. Úlohy nám zašlite, prosíme, do redakcie Istiny najneskôr do 15. 05. 2015. Vyžrebovaný výherca bude odmenený. Prajeme Vám veľa úspechov!

1. Prepíšte básničku od Ludmily Šandalovej písanými písmenkami:

Voskresna nediľa

Dnes obrus biľý a čistý
prysterla mama na stoľi
a za tým stolom sja zmistryť
mnoho ľudej dobroj voľi.

Svitlo v skromným stojaňi
do všýtkých kutočkiv sja rozľalo.

Dnes každýj je pozvanýj,
žebý sja mu blahodaťi dostalo.

Mama z kobryka zarjadom
výbrala darý svjaščený -
paschu, hruдку sýra
i jaječka krašený.

A jak sja tycho pomolyła
na sťil radosťpoložýla
Velyku, svjatu
Bo dnes

Christos voskres!

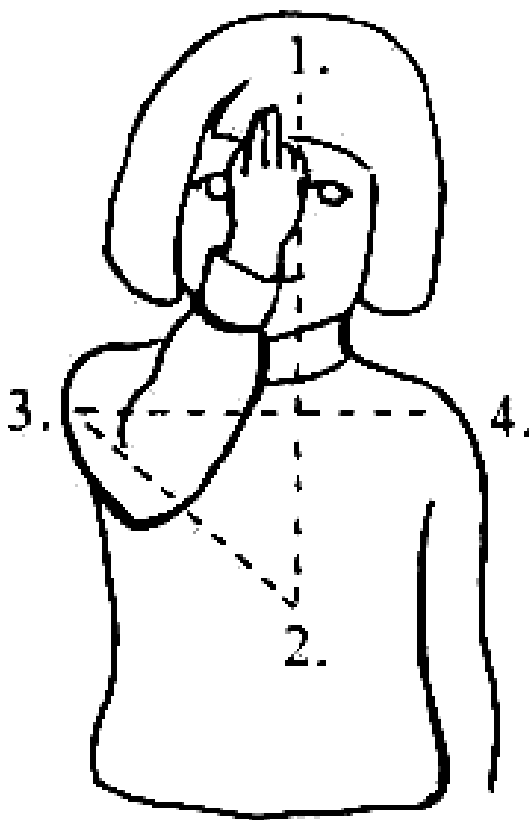
2. Ako sa prežehnávame

Pravoslávni kresťania sa môžu prežehnávať kedykoľvek, ale najčastejšie v tieto momenty: keď sa modlíme, pri vchode do chrámu, v čase bohoslužieb, pred jedením, po jedení, pred prácou (školou), po práci (škole). Znamením kríža ukazujeme, že veríme v Isusa Christa a v Presvätú Trojicu.

Keď chceme urobiť na sebe znamenie kríža, skladáme prsty, tak ako na obrázku nižšie.

Dva prsty symbolizujú dve prirodzenosti Isusa Christa - Bol pravým Bohom aj pravým Človekom.

Tri prsty symbolizujú Sv. Trojicu - Otca, Syna i Svätého Ducha.

4. Vo imja Otca- čelo
I Syna- brucho
I Svjataho- pravé plece
Ducha- ľavé plece
Amiň- v preklade nech bude
tak. Spúšťame ruku
a skláňame hlavu.

3. Vymalujte dvou rovnakých vladykov

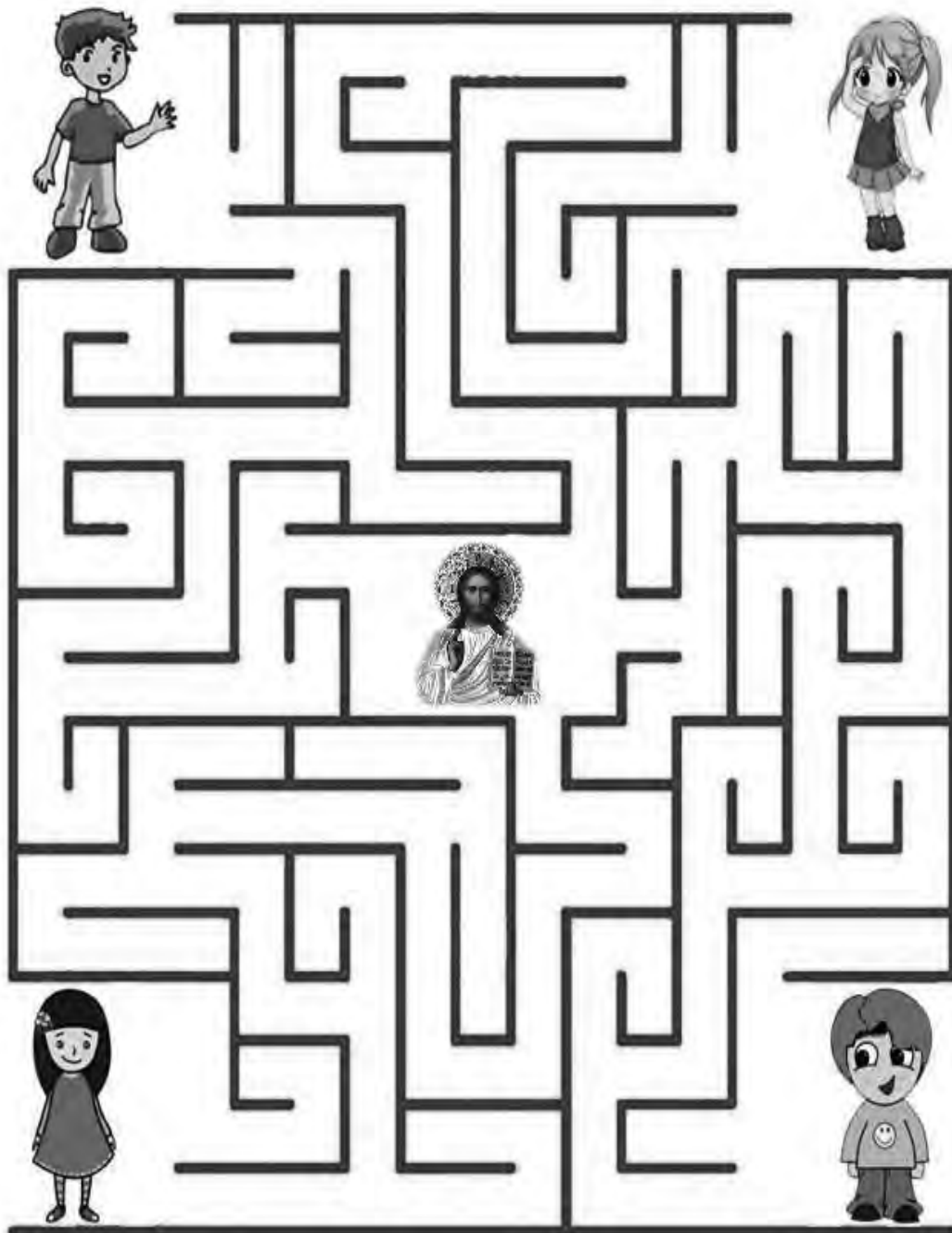

4. Vymaľujte najmenšiu a najväčšiu časť

5. Nájďte správnu cestu k Isuskovi

Otázky a odpovede

Otázka: „Sláva Isusu Christu! Mohli by ste nám bližšie vysvetliť a objasniť, ako sa vypočíta dátum Paschy?“

Odpoveď: „Výpočet dátumu Paschy bol Cirkvou zverený Alexandrijskému patriarchátu, ktorý ho oznamuje celej Cirkvi. Pretože je to dosť zložitý postup a jeho vysvetlenie dosť zdĺhavé, nebudem ho z matematického pohľadu úplne podrobne opisovať. Ak by sa s ním niekto predsa len chcel oboznámiť, nájde ho v Typikone o. Petra Kernaševiča vydanom na našej bohosloveckej fakulte. Sústreďím sa skôr na jeho duchovnú stránku. To, či termín sviatkovania Paschy pripadne skôr alebo neskôr, závisí od výsledku výpočtu, ktorého postup bol v Cirkvi ustanovený tak, aby naša kresťanská Pascha nebola nikdy pred alebo spoločne so židovskou. Sviatkovanie našej Paschy až po židovskej nám má pripomínať, že Christovo Vzkriesenie, ktoré je podstatou nášho novozákonného sviatku Paschy, sa udialo až po židovskej Pasche a potom, keď skončila platnosť všetkých starozákonných obradov a sviatkov, vrátane starozákonnej Paschy. Starý Zákon skončil vo chvíli, keď za nás zomrel Isus Christos na Kríži, na znak čoho sa roztrhol aj chrámový záves vo svätyni Jeruzalemského chrámu. Druhou príčinou, prečo sa naša Pascha slávi až po židovskej, je, aby sme si aj takýmto spôsobom pripomínali, že novozákonná Pascha nie je to isté, čo starozákonná, že jej základom je už celkom iná udalosť a že ju máme sláviť v inom - kresťanskom duchu. Aj apoštol Pavol v liste ku galatským kresťanom radí, aby sme sa vyhýbali vplyvu starozákonných a pohanských obradov a sviatkov kvôli tomu, aby sme sa duchovne neodtrhli od Christa, nevypadli z Božej blahodäte,

PBF ako druhá najlepšia fakulta svojho druhu na Slovensku za rok 2014.

PBF ponúka možnosť získavať vedomosti a najnovšie poznatky zo širokého spektra teologických, filozofických, pedagogických, psychologických, sociálnych a sociologických vedných odborov.

Jediný Inštitút gréckeho jazyka na Slovensku.

PBF vytvára ponuku špecializačných kurzov pre najlepších študentov.

Dalšie vzdelávanie v rámci praktických aktivít na PBF
(BPM – Syndesmos;
Neformálna skupina dobrovoľníkov Smile,
Spevákcky zbor PBF-PU)

NCSM
PBF je členom najrenomovanejšej svetovej organizácie, ktorá určuje smerovanie a trendy sociálnej práce na celom svete.

Veda a výskum na vysokej úrovni
(sociálno-psychologické
a patristicko-filologické laboratórium)

**ПРАВОСЛАВНА
БОГОСЛОВЕЦКА ФАКУЛТА**
Prešovskej univerzity
v Prešove

**ПРАВОСЛАВНЫЙ
БОГОСЛОВЕЦКИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

...skutočne viac ako
vzdelanie

www.unipo.sk/pravoslavna-bogoslovecka-fakulta
www.facebook.com/pages/Pravoslavna-bogoslovecka-fakulta-Prešovskej-univerzity-v-Prešove

a aby sa takto pre nás Christova obeť nestala zbytočnou. Kresťanská Cirkev vedie svojich členov ku správne, duchovnému a kresťanskému sviatkovaniu sviatkov aj inými a často ešte dôležitejšími prostriedkami - pravdivým učením, kázňami, ikonami, modlitbou a podobne, ale dobré a správne je využívať aj správny (kánonický) čas sviatkovania Paschy, čiže východnej paschácie, pretože aj to je jedna z pomôcok, ako si lepšie uvedomovať rozdiel medzi pravoslávny a nepravoslávny alebo svetskými sviatkami. Ten, kto tak nerobí, nielenže nevyužíva dobrú pomôcku v tak potrebnom zápase proti svetskosti a nepravej duchovnosti, ale cirkevné pravidlá ho nazývajú aj milovníkom neporiadku, pretože narúša bohoslužobnú jednotu v Cirkvi. Východná paschália nás v žiadnom prípade nevedie k neláske a pohrdaniu inými ľuďmi, pretože všetkých ľudí bez rozdielu zo srdca a úprimne milujeme, ale k lepšiemu zachovávaniu a uplatňovaniu čistého a nepoškvrneného ducha našej svätej pravoslávnej viery.“

S láskou v Christu **prot. Štefan Pružinský, ml.**

MOŽNOSTI ŠTÚDIA NA PRAVOSLÁVNEJ BOHOSLOVECKEJ FAKULTE PU V PREŠOVE PRE AK. ROK 2015/2016

Nastrepa študentov PBF vo VNSD J.A. Reimane v Prešove pri príležitosti sviatku sv. Atikulya Nikolaja, 5.12.2014

študijný program: Charitatívna a sociálna služba v študijnom odbore

3.1.14 SOCIÁLNA PRÁCA
bakalársky, magisterský a doktorandský
študijný program
forma štúdia: denná a externá

Absolventi študijného programu majú možnosť uplatnenia sa na trhu práce ako sociálni pracovníci schopní vykonávať činnosť v duchovno-sociálnej oblasti vzťahujúcej sa na päť kľúčových rezortov spadajúcich do kompetencií MŠ SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Ministerstva zdravotníctva a tiež cirkvi, keďže absolventi charitatívnej a sociálnej služby môžu pracovať v zariadeniach, ktoré sú výlučne v správe príslušnej cirkvi.

študijný program: Preventívna sociálna práca v študijnom odbore **3.1.14 SOCIÁLNA PRÁCA** bakalársky študijný program forma štúdia: denná

Absolventi študijného programu sú vyhľadávaní špecialistami v oblasti výkonu preventívnych aktivít na orgánoch verejnej správy ako aj v špecializovaných zariadeniach zriaďovaných rezortmi sociálnych vecí, spravodlivosti, vnútornej správy, školstva a zdravotníctva.

Preventívna sociálna práca predstavuje jeden z najprogressívnejších študijných programov v rámci študijného odboru 3.1.14 Sociálna práca, pretože najviac odráža potreby spoločenskej praxe.

3. ročník „Vianočného punču“ v rámci neformálnej skupiny dobrovoľníkov „Smile“, s klientmi domova sociálnych služieb, detmi z krízového strediska v meste PBF, 19.12.2014

študijný program: Pravoslávna teológia v študijnom odbore

2.1.15 PRAVOSLÁVNÁ TEOLÓGIA
magisterský a doktorandský študijný program
forma štúdia: denná a externá

Absolventi študijného programu sa uplatnia ako knazi Pravoslávnej cirkvi, katechéti, osvetoví pracovníci, administratívni pracovníci (na všetkých stupňoch cirkevnej, vzdelávacej a výchovnej práce), v oblastiach, kde sa vyžaduje tvorivý prístup a schopnosť organizačnej, výchovnej a výskumnej práce; ako koordinátori sociálnej a charitatívnej starostlivosti o postihnutých občanov v rôznych štátnych úradoch a inštitúciách, miestnych orgánov doma i v zahraničí, v armáde SR ako voľenski duchovní.

Termín podania prihlášky do 30.4.2015,
2. termín do 15.8.2015

Podmienky prijatia

1. stupeň štúdia (Bc.): Uchádzači budú prijímaní na základe výsledkov dosiahnutých na strednej škole.

2. stupeň štúdia (Mgr.): Uchádzači, ktorí majú ukončené bakalárske štúdium budú na magisterské štúdium prijímaní na základe výsledkov, ktoré dosiahli v bakalárskom stupni štúdia a na základe výsledkov štátnej bakalárskej skúšky.

Uchádzači z iných fakúlt doložia výkaz o vykonaných skúškach a zipočtoch za 1 až 3 ročník štúdia potvrdený príslušnou fakultou a overenú kópiu diplomu.

Uchádzači, ktorí majú ukončené bakalárske štúdium na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU dodajú overenú kópiu diplomu.

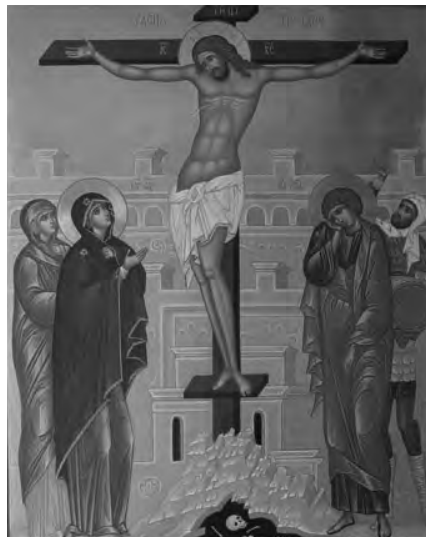

Poučenia kresťana

Rozmýšľaj o Christovom utrpení

Silnou pohnútkou proti hriechu a snahou žiť svätý kresťanský život je o Christových utrpeniach. Apoštol o tom hovorí: „A keď otcom nazývate toho, ktorý bez ohľadu na osobu súdi podľa toho, aký je či skutok, choďte v bázni počas svojho pútnictva vediac, že nie porušiteľnými vecami, striebrom alebo zlatom ste vykúpení z márneho svojho obcovania, podaného otcami, ale drahocennou krvou ako bezúhonného a nepoškvrneného baránka „Christa“ (1 Pt 17-19).

Vidíš, kresťan, čím sa zbavíš hriechu, diabla, pekla a večnej smrti? Nie pominuteľnou vecou, ale drahocennou a bezúhonnou Krvou Christa, Syna Božieho. Chceš dobrovoľne hrešiť a hriechom urážať Christa, jediného tvojho Dobrodincu a tak sa ešte viac vrhnúť do nešťastia, ktorého ťa zbavil Christos svojím utrpením? Podobá sa tomu, akoby ťa niekto zachránil od biedy, požiaru, potopy, zajatia alebo smrti, pretože ťa miluje a ty by si sa dobrovoľne vrhol do nešťastia naspäť. Takto robíš, keď hrešíš a cez hriech sa odovzdávaš diablovej a vrháš sa do večnej záhuby.

Hriech je sladký, ale veľmi trpké je jeho ovocie, večná smrť: “Lebo odplata za hriech je smrť” (Rim 6, 23). Spása nám bola daná Krvou Isusa Christa, Syna Božieho. Je to drahocennosť väčšia ako celý svet, drahšia ako nebo a zem, všetko, čo je na nej. Christos, Pán slávy a Boh nám to vyslúžil svojou Krvou. Vari chceš dobrovoľne stratiť tento veľký neoceniteľný poklad? Zachránil ťa Christos ako všemocný od smrti a dal ti večné blaženstvo ako neoceniteľnú perlu (2 Pt 1, 1). Pridržaj sa viery a chráň sa nepriateľa diabla, ktorý sa snaží ukradnúť ti toto blaženstvo a snaží sa urobiť ťa svojím zajatcom. Bojuj proti tomuto nepriateľovi a rozmýšľaj o Christových utrpeniach a tie ťa naučia cnosti.

Pamätaj na sľuby, ktoré si dal pri krste

Aby si mohol postupovať podľa vyššie uvedeného postupu, musíš pamätať na sľuby, ktoré si dal pri svätom krste. Tieto sľuby si možno nedával sám, ale tvoj zástupca pred Bohom. Keď si sľuboval sám, pľuval si na Satana a jeho hrdosť, na slúženie jemu, na zlé veci, prisahal si vierou a pravdou slúžiť len Isusovi Christovi, Hospodinovi, tvojmu Vykupiteľovi, s Otcom a Duchom Svätým. Kresťan spomeň si, komu a čo si sľuboval. Ťažko je človeku klamať človeka, ale to ťažšie je klamať Boha, lebo Jeho nemožno oklamať. Akú milosť

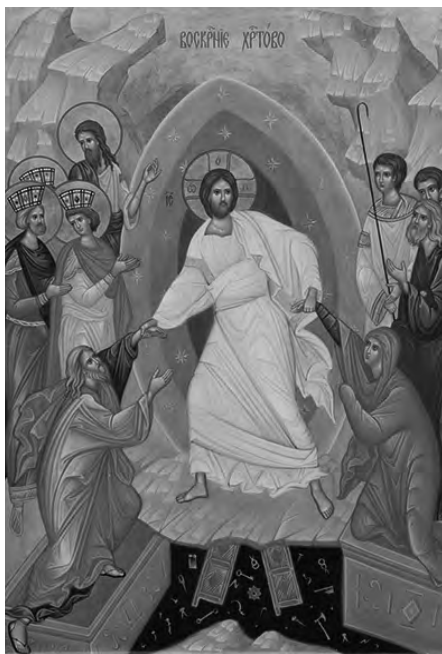

čaká kresťan od Boha, keď nedodržuje svoje sľuby a klame? Nezabúdaj preto na svoje sľuby, lebo iba tak budeš mať Božiu milosť a vstúpiš do Jeho Kráľovstva.

Kto je verný Bohu, toho Boh miluje a chráni ako svojho. O tom hovorí prorok: „So spravodlivým budeš spravodlivý a s vyvoleným budeš vyvolený, s nevinným mužom budeš nevinný a s tvrdohlavým sa staneš nemorálnym“ (Ž 17, 26-27). Všetci kresťania, ktorí neplnia svoje sľuby, porušujú Zákon a konajú proti svojmu svedomiu. Patria k nim nemravníci, cudzoložníci, zloději, chamtivci, hanobitelia, pohanovia, alkoholicy, povýšenci, pyšní ľudia žijúci v prepychu tohto sveta a všetci tí, ktorí sa neboja Boha. Všetci títo klamú Boha a neplnia svoje sľuby, nachádzajú sa mimo Božieho chrámu, hoci navštevujú svätý chrám a modlia sa, prijímajú sväté Tajiny, budujú chrámy, skrášľujú ich a prejavujú aj iné kresťanské cnosti. Na Christovom súde budú prísne trestaní a budú trpieť viac ako neverci a modloslužobníci. Nenapodobňuj takých ľudí, aby si nebol odsúdený spravodlivým súdom do večného ohňa. Ich oheň nezhasína, červy, ktoré ich žerú, neprestávajú. Snaž sa žiť a konať tak, ako učí Božie Slovo.

Pamätaj na svoje sľuby, aby si viedol kresťanský život, aby si sa zdržiaval zla a konal dobro. Keď zistíš, že neplníš svoje sľuby, kajaj sa a začni žiť nový kresťanský život. Nestoj pred Bohom v klamstve a nezahynieš spolu s luhármi. Tí, ktorí sa boja, inoverci, neúctiví, vrahovia, smilníci, čarodejníci, modloslužobníci, všetci klamári patria do jazera horiaceho ohňa a síry. To je druhá smrť (Zj 21, 8).

Pre život je potrebná Božia blahodať

Božia blahodať, to je život našich duší. Bez blahodate naša duša nie je živá. Ako naše telo žije dušou, tak naša duša žije Božou blahodaťou. Stále sa modli a pros Pána, aby ti dal svoju blahodať a aby ťa v nej ochránil. Obracajme sa k Nemu z hĺbky nášho srdca so slovami: „Stvor mi čisté srdce, ó, Bože, a obnov pevného ducha v mojom vnútri. Nezavrhní ma spred svojej tváre a nevezmi odo mňa svojho Svätého Ducha. Navráť mi radosť svojej pomoci a podopri ma duchom poslušnosti“ (Ž 50, 12-15).

Poučenia vладыky Tichona, biskupa voronežského a jeleckého.

Preložila: Elena Tišková

Pravoslávna tradícia nazýva svätú Eucharistiu tajinou tajín alebo tajinou Cirkvi. Okolo nej sa sústreďuje celý cirkevný život, všetko jeho dianie smeruje k Eucharistii a zároveň z nej i vychádza. Je završením všetkých cirkevných tajín, zdrojom a cieľom celého učenia Cirkvi a činnosti cirkevných inštitúcií.

Treba poznamenať, že ani eucharistický pokrm ani krst nebol zavedený Christom. Obradné jedlá pripravovali ľudia v histórii Starého Zákona a tiež tí, ktorí vyznávali pohanské náboženstvá. Aj v dnešnej dobe je hostina súčasťou rôznych obradov a životných udalostí človeka. Kresťanská Eucharistia priamo súvisí so starozákonným paschálnym pokrmom, ktorý jedol Christos, židovský Mesiáš, na konci svojho života so svojimi učeníkmi. Obradná hostina, ktorá bola spomienkou na vyslobodenie izraelského národa z egyptského otroctva, zmenil na udalosť, konanú na pamiatku Jeho života, smrti, vzkriesenia, na pamiatku nového a večného paschálneho Baránka, vyslobodzujúceho ľudí z otroctva zla, neznalosti a smrti a privádza ich do večného života Božieho kráľovstva. Počas tejto večere zobral Christos do rúk chlieb a víno a prikázal apoštolom, aby ich jedli a pili ako Jeho telo a krv.

Slovo Eucharistia je gréckeho pôvodu a prekladá sa ako vďakyvzdanie. Označuje sa ním posvätné jedlo, avšak nielen chlieb a víno, ale celý proces od zhromaždenia ľudí cez modlitby, čítanie Svätého Písma, vyhlásenie Božieho slova, spomínaním Christa, jedením Jeho Tela a pitím Jeho Krvi vo svätom

spoločenstve s Ním a Bohom Otcom, prostredníctvom Svätého Ducha. Názov Eucharistia v sebe zahŕňa celý zmysel Isusovej hostiny, ktorým je vďakyvzdanie Bohu v Christovi a Svätom Duchu za všetko, čo urobil stvorením, spasením a velením sveta.

Svätú Eucharistiu tiež nazývame aj sväté prijímanie, ktoré je tajomným zjednotením ľudí s Bohom, s ostatnými ľuďmi a so všetkým Božím cez Christa vo Svätom Duchu. Ďakovná liturgia (eucharistická) sa slúži každú nedeľu a vo sviatky a tiež v bežné dni. Eucharistia sa vždy dáva všetkým členom Cirkvi, vrátane dojčiat, ktoré boli pokrstené a myropomazané. Vždy sa podáva chlieb spolu s vínom. Jeho skutočné Telo a Krv, tajomne prítomné v chlebe a víne, sú obetované Otcovi v mene Christa, ktorý je „chlieb života“, a posvätené Duchom Svätým.

Počas vývoja kresťanských myšlienok nachádzame rôzne pokusy o vysvetlenie toho, ako sa počas eucharistickej liturgie chlieb a víno premieňajú na Christovo Telo a Krv. Bohužiaľ, tieto vysvetlenia boli často racionálne a úzko prepojené na filozofické prúdy.

Tajomstvo svätej Eucharistie nie je možné rozoberať a vysvetľovať použitím racionálnych pojmov a logických úvah. Je to preto, lebo Eucharistia ako aj sám Kristus je tajomstvom Božieho kráľovstva, ktoré, ako nám Isus povedal, „nie je z tohto sveta“. A preto, že Eucharistia patrí do Božieho kráľovstva, je oslobodená od akejkoľvek pozemskej zrodenej „logiky“ padlého ľudstva.

Spracovala: **Radka Baková**

Zdroj: HOPKO, Thomas, Základy Pravoslávnej viery II., Bohoslužby, Prešov, 2012, s. 27 - 29.

ОѢ НАШЪ, ѢЖЕ ЕСИ НА НБСѢХЪ, ДА СВАТИТСА
ИМѦ ТВОЕ: ДА ПРИИДЕТЬ ЦРѢВІЕ ТВОЕ, ДА БѢДЕТЬ
ВОЛА ТВОѦ, ѢКО НА НБСѢ, И НА ЗЕМЛѢ. ХЛѢБЪ
НАШЪ НАСѢЩНЫЙ ДАЖДЕ НАМЪ ДНЕСЬ: И ВОСТАВИ
НАМЪ ДОЛГН НАША, ѢКОЖЕ И МЫ ВОСТАВЛЯЕМЪ
ДОЛЖНИКѦМЪ НАШИМЪ: И НЕ ВВЕДИ НАСЪ ВО
ИСКѢШЕНІЕ, НО ИЗБАВИ НАСЪ Ѡ ЛѢКАВАГѦ.

Muchy a včely

na zamyslenie

Raz sme sa starca Paisija opýtali na problém, s ktorým sme si nevedeli rady: „Otče, neustále nám hovoríte, aby sme mali dobrú myšlienku. Povieť vám však jeden prípad a uvidíte, čo nám poradíte, aby sme odpovedali. Prichádzajú k nám ľudia a hovoria: „Ten kňaz berie veľa peňazí za vykonávanie svätých tajín, tamten veľa fajčí a chodí do kaviarní, o inom hovoria, že je nemorálny a predkladajú dlhý zoznam odsudzujúci kňazov a aj dôkazy toho, čo hovoria.“ Čo máme odpovedať týmto ľuďom?“

Vtedy nám starec Paisij povedal: „Zo skúsenosti viem, že v tomto živote sú ľudia rozdelení do dvoch skupín. Tretia neexistuje. Všetci sú buď v jednej alebo v druhej. Jedna skupina ľudí sa podobá muche. Mucha si stále sadá na všetko špinavé. Napríklad, keď je záhrada plná krásne voňajúcich kvetov a na jednom okraji záhrady urobilo nejaké zviera nečistotu, mucha preletí cez celú túto nádhernú záhradu, ponad všetky kvety, no nesadne si na žiadne z nich. Len čo zbadá nečistotu, okamžite si na ňu sadne a začne sa v nej hrabať, vychutnávajúci smrad. A nedá sa z toho miesta odplasiť. Ak by si teraz muchu chytil a ona by mohla rozprávať, na otázku, či vie, že niekde existujú ruže, iste by odpovedala, že vôbec nevie, čo to je. „Ja,“ povie ti, „viem, kde existuje smetie, záchody, nečistoty zvierat, kuchyne, špina.“ Jedna skupina ľudí sa teda podobá muche. Je to skupina, ktorá sa naučila stále vyhľadávať čokoľvek zlé a rozmyšľať o tom, nevediac a nechtiac nikdy zotrvať v dobre. Druhá skupina ľudí sa podobá včele. Včela hľadá a sadá si na všetko dobré a sladké, čo existuje. Povedzme, napríklad, že do miestnosti, ktorá je plná nečistoty, niekto položil do kúta zákusok. Keď tam pustíme včelu, vzlietne a nesadne nikam, pokiaľ nenájde zákusok. Ak teraz chytiš včelu a opýtaš sa jej, kde je smetie, odpovie ti, že nevie. Povie ti: „Tam sú gardénie, tam sú ruže, tam tymián, tam med, tam cukor, tam zákusok,“ – pozná všetky dobré veci a vôbec nebude vedieť o zlých. Toto je druhá skupina ľudí, tých, ktorí majú dobré myšlienky, rozmyšľajú o dobre a vidia dobré veci. Ak budú po ceste kráčať dvaja ľudia patriaci do týchto dvoch skupín, keď prídu na miesto, kde niekto tretí vykonal „potrebu,“ človek z prvej skupiny vezme palicu a začne prehrabávať nečistotu. Keď však okolo tohto miesta prejde iný, z druhej skupiny, ktorý sa podobá včele, bude sa snažiť zakryť nečistotu hlinou alebo nejakým kameňom, aby ďalší okoloidúci nepocítil smrad z nečistoty.“

A nakoniec starec Paisij povedal: „Ja všetkým tým, ktorí prichádzajú ku mne a odsudzujú iných, hovorím tento príklad a navrhujem im, aby si sami vybrali, v ktorej skupine ľudí sa chcú nachádzať a nech si hľadajú ľudí patriacich do ich skupiny.“

Pripravila: **Zuzana Sadilková**

Zdroj: Jeromonach Christodoulos Svätohorský, Starec Paisij, Prešov 1999.

O viere

na zamyslenie

O viere a neviere

Bol bohatý človek, no zrazu sa stal chudobným, je to ťažké, ale dá sa to napraviť. Bol zdravý človek, no zrazu ochorel, aj to je ťažké, ale tiež sa to dá napraviť, lebo tak s chorým, ako aj s chudobným je Christos. No keď stratíš vieru, tak toto je veľkým nešťastím. A hrozné je to preto, lebo človek nemá žiadnej opory.

Neodpustiteľným a do záhuby vedúcim hriechom proti Sv. Duchu sa nazýva tvrdohlavá nevier a popieranie Božej existencie, neberúc do úvahy viditeľne uskutočnené zázraky a množstvo faktov, ktoré nepopierateľne dokazujú Božiu existenciu. Tento hriech sa neodpúšťa ani v tomto veku, ani v budúcom. Človek, ktorý zomrie a neučiní pokánie zo svojej neviery, zahynie.

O nepriateľoch viery

Rozdiel medzi vzbúrencami proti materiálne bohatým a duchovne bohatým ľuďom spočíva v tom, že prví chcú ukradnúť a prisvojiť si, a druhí chcú ukradnúť a vyhodiť. Prvých často ovláda núdza, niekedy závisť a druhých – vždy len zloba. A zloba sa živí tmou nevedomosti a znáša svoj trest vo vlastnom vnútri. Ak zlému odpovedáš nenávisťou, trestáš ho dvakrát: ak sa ho bojíš, trestáš seba. „Nebojte sa v ničom protivníkov“ – učí nás apoštol, – „to je pre nich predzvesť záhuby, ale pre vás spása. A to je od Boha“ (Flp 1, 28).

Vševidiaci vidí i teba a tvojich nepriateľov. Každú minútu na nás pozerá: od rána do večera a od večera do rána. Pamätaj na Vševidiaceho a nebudeš sa báť. Jeden statočný mladý človek mi písal ako bojuje s pokušeniami: „Keď si pomyslím, že je Hospod' pri mne, ovládne ma strach“. Ovca sa cíti bezpečne pri pastierovi. Pril'ni bližšie k dobrému Pastierovi, k Christovi! Pros Ho, aby ťa On neopustil. Pros Ho, aby otvoril oči a srdcia nepriateľom viery, aby začali vidieť a pochopili, že sú nepriateľmi len sami sebe a nikomu inému a aby zbadali svoju jedinu spásu.

Pripravila: **Anička Fed'ová**

Zdroj: Krátke poučenia svätého Nikolaja Srbského (str. 79, 67-68, 48-49)

SEMA tour, s.r.o.

Medzinárodná a vnútroštátna autobusová doprava.

Mobil: +421 905 391 006

Tel., fax: +421 547 491 364

E-mail: semancik@centrum.sk

Lomné 38, 090 33 Turany nad Ondavou , okres Stropkov
Martin Semančík - konateľ

Na začiatku to bola firma Martin Semančík – cestná nákladná doprava , ktorá fungovala od roku 1998 . V roku 2005 sa firma preorientovala aj na autobusovú dopravu a od roku 2007 funguje už len ako medzinárodná a vnútroštátna autobusová doprava .

V roku 2011 sa pretransformovala na SEMA tour , s . r . o .

Prepravujeme zájazdy , školské výlety , svadby, púte a iné .

2 Autobusy BOVA, počet miest 49 + 1 + 1, klíma, DVD, 2 x TV monitor, rádio, kávovar, chladnička

Autobus KAROSA počet miest 45+1+1,

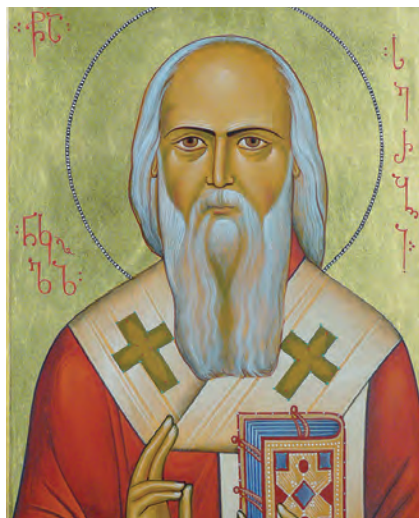

Beseda sv. Nikolaja

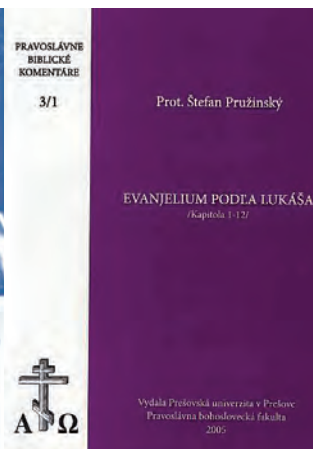
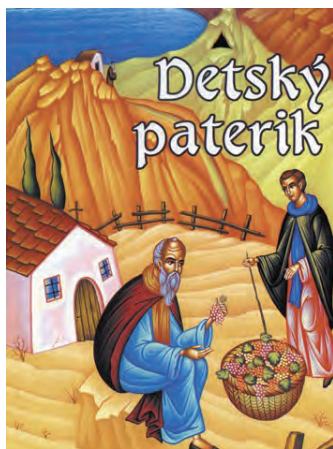
na zamyslenie

Nemsti sa; nevracaj zlým za zlé. Dost' je zla od tvojho nepriateľa; ak mu ešte ty vrátiš zlým za zlo, zdvojnásobiš zlo vo svete; keď mu však zlo nevrátiš, on bude môcť pokáním spáliť svoje zlo a tak sa ti s trpezlivosťou a odpúšťaním podarí zmenšiť zlo vo svete. Nemsti sa; nevracaj zlým za zlé; čakaj Hospodina, On vidí a pamätá si. V príhodnom čase uvidíš aj ty aj tvoj nepriateľ, že Hospodin vodí a pamätá si. Pýtaš sa: čo som urobil tým, že som nevrátil zlým za zlé? Urobil si najmúdrejšiu vec, čo si mohol urobiť v danom prípade. Konkrétne: prenechal si svoj boj Silnejšiemu ako si ty a Silnejší za teba bude víťazonosne bojovať. Keď vstúpiš do boja so konateľom zla, môžeš byť porazený. Ale Boh nemôže byť porazený. Ustúp teda svoj boj Víťazonosnému a Neporaziteľnému a trpezlivo čakaj. Nauč sa od malého dieťaťa: keď je malé dieťa od niekoho napadnuté v prítomnosti svojho rodiča, ono neodpláca útok útokom, ale hľadá na rodiča a plače. Ono vie, že ho rodič ochráni. Ako to, že ty nevieš to, čo vie malé dieťa? Tvoj nebeský Rodič je neustále pri tebe. Preto: nemsti sa; nevracaj zlým za zlé; ale pozeraj na Rodiča a plač. Len tak si zaistíš víťazstvo v boji so zlými ľuďmi. Ó Hospodine všemocný, ktorý si povedal: Moja je pomsta; ochráň nás Tvojou všemocnou rukou od nespravodlivých a zdrž nás pred pomstou. Porad' nám Tvojím Svätým Duchom, že je väčšie hrdinstvo pretrpieť ako sa pomstiť. Tebe je sláva a vďaka na veky. Amiin.“

Preklad zo srbčiny: **prot. Peter Soroka**

Zdroj: Sv. Nikolaj Velimirovič, Ochridský prológ

5. ročník „Pravoslaviádky“ športového dňa pre deti je za nami. Tento rok nás svojou účasťou potešili deti zo Sobraniec, Humenného a Strážskeho. Začali sme tradične modlitbou. Po požehnaní o. Vladimíra deti vytvorili 8 päť členných družstiev a mohlo sa začať súťažiť. Pre deti sme pripravili rôzne vedomostné a športové súťaže. Na záver bol futbalový turnaj. Najväčšia

vd'aka za tento krásny deň patrí Hospodu Bohu. Tiež sa chceme poďakovať rodinám, ktoré pripravili veľmi chutné pôstne dobroty.

Výsledky:

1. Vreskoti (Humenné)
2. Strumenné (Strážske a Humenné)
3. Šikovníček (Sobrance a Košice) Nemu.

Pripravila: Katarína Sopková

Inak je tomu na byzantskom Východe, kde sa síce taktiež objavujú rôzne heterodoxné smerovania, praktiky až úchylky, no tieto nikdy nenadobúdajú väčší vplyv v spoločnosti, zostávajúc skôr marginálnym prúdom. V Byzancii naberá na sile obrana autentického duchovného života, bezprostredne spojeného s jasným a správnym dogmatickým vyjadrením. Blúznivý, nejasný, zahmlený spirituálny život mimo hygieny duše pravoslávna mystika rázne odmieta. „Radostné“ oddávanie sa duchovným zážitkom, alebo umŕtvenie tela chápaného ako väzenie pre dušu, čo má byť satisfakciou za obetovanie Božieho Syna, nekontrolovaná predstavivosť najrozličnejšieho druhu sú považované za veľmi nebezpečnú, tak povediac šikmú plochu pre človeka, kedy sa stráca rozlišovanie, skúmanie duchov, o ktorom hovoril ešte sv. apoštol Ján vo svojom Prvom liste, keď nás vyzýva: „...neverte každému duchu, ale skúmajte duchov, či sú od Boha, lebo do sveta vyšlo mnoho falošných prorokov...“ (4, 1). Pokiaľ k tomuto nedochádza, potom je všetko duševné ľahko považované za „duchovné“ a prijímané i vnímané ako autentické. Práve vtedy dochádza k tzv. duchovnému oklamaniu, tzv. prelesti, žriedlu doktrínálne vyjadrenej herézy. Toto si napr. svätý Fótios pri všetkej svojej učenej polemike so západnými novotami veľmi dobre uvedomoval. A v týchto jeho šľapajach, ktorých on sám bol iba nasledovníkom, pôjdu nielen jeho žiaci, napríklad sv. Cyril a Metod na Veľkej Morave, ale aj ďalší významní učitelia duchovného života v Byzancii, ktorí prejavujú rozhodnú silu a presnosť pri výbere možnosti tvorivého prístupu, akoby zamieňajúceho bohatstvo rozpracovania týchto možností. Popritom všetkom vzostup zdravého racionálneho myslenia, zaznamenaný v čase Fótia pokračuje; avšak medzi racionalizmom 9.-10. storočia a novou úrovňou racionalizmu 11.-13. storočia leží oživenie mystických záujmov, charakteristické pre koniec 10. a prvú tretinu 11. storočia. Nezhodné sú motívy, ktoré budú zaujímať rozumu byzantských hesychastov 14.-15. storočia: askéti Pavel Latrijský (z. 956) a Simeon Zbožný (Blagogovejny) (z. 986) hovoria o možnosti pre askétov už v pozemskom živote nazerať na vrchole duchovnej skúsenosti (nie však extázy v neoplatónskom duchu) nestvorené svetlo. Pretože všetko, okrem Boha, je podľa kresťanského a tiež klasického judaistického myslenia – stvorené, pojem „nestvoreného svetla“ implikuje paradox imanentného sebaodhalenia samotnej Božej transcendentnosti, stojaci ako proti panteizmu, tak aj tvrdeniu o neprekročiteľnej priepasti medzi Bohom a stvorením – dvom mysliteľným variantom, povedzme istému deizmu, spolu s ktorými v hraniciach idealistického racionalizmu tretí nie je daný. Paradox, ktorý predstavuje práve to tretie za hranicami idealistického racionalizmu, zväčšuje a zosilňuje sa tým, že „nestvorené svetlo“ je zjavené či viditeľné pre pozeranie, hoci aj „duchovné“, a hovorí sa tu o svetle, nie o alegórii, ako vo všetkých nespočetných vyjadreniach typu „učenie je svetlo“, „vzdelanosť je osvietenie“... a to znamená, že je odstránená fundamentálna pre

4/2015

idealistický racionalizmus opozícia, „zmyslové (senzibilné) – inteligibilné“. Božské, súc transcendentné svojou podstatou, samo prichádza k človeku vo svojom svetelnom zjave, prejavení, úkaze, a tento zjav je prijímaný súčasne zmyslovo aj nadzmyslovo – zrakom „tela duchovného“ (por. novozákonný text „Existuje telo duševné, existuje aj telo duchovné“ – 1 Kor 15, 44).

Kým pravoslávny Východ sa zaoberá úvahami o mystickom osvietení, dokonalom naplnení a uvedomení si samého seba ako osoby, povedané jazykom modernej psychológie, jedinečnej a neopakovateľnej, stvorenej na Boží obraz a podobu nielen dušou ale aj telom, Západ sa snaží o zmierenie Božieho hnevu umŕtvovaním tela. Východ dáva duchovných vojakov pre neviditeľný zápas s démonmi, Západ obnažuje meč proti nepriateľom kresťanskej viery. Východ posielal mníchov a askétov do púšti Egypta, Sýrie a Palestíny, Západ vysielal pluky križiakov na oslobodenie Božieho Hrobu v Jeruzaleme a aby potlačil zlo, vytvára také inštitúcie ako je inkvizícia...

Korene týchto rozdielov treba hľadať práve v mystickej skúsenosti a učení o duchovnom živote. Odklon od pôvodnej tradície vedie Západ k tomu, že objavuje tradícia bojujúcich a zabíjajúcich biskupov, kňazov a mníchov,³ ktorej bolo zakrátko dané aj definitívne teologické oprávnenie. Jeho autorom nebol nikto iný, ako známy „svätec“ Západu 12. storočia Bernard z Clairvaux, ktorý vo svojej kázni nazvanej „De laude novae ad militae ad milites Templi“⁴ argumentuje tým, že náboženský horlivý rytier chrámu, „ktorý zabíja kvôli religióznemu odovzdaniu sa, nepácha zlo, ale skôr dobro, pre seba alebo svoj ľud. Ak zomrie v boji, dosiahne nebo, ak zabije svojich protivníkov, pomstí Christa. Každá z týchto ciest je Bohu príjemná.“⁵ Táto teória získala finálnu podobu nielen u križiakov ale aj v inkvizícii, ktorá odsudzovala na neraz krutú smrť, hoci vykonanie popravy zvyčajne odovzdávala laikom.

Jednoducho povedané, mystická skúsenosť ortodoxného Východu a heterodoxného Západu sa vo všeobecnosti výrazne odlišujú. A táto odlišnosť je okrem iného spôsobovaná aj modlitebnou praxou. „Mystik-platonik,“ píše Alexej Losev, „ako aj byzantský mních (veď obaja sú predovšetkým Gréci), na vrchole umnej modlitby sedia spokojne. Pohrúžiac sa do seba, pričom telo akoby presta-

3. Por. Anna Komnenová. Alexiáda (vyšiel aj český preklad pod názvom „Pamäti byzantské princezny“, Praha 1996, v tom istom roku bol publikovaný tiež ruský text, vydaný reprintne).

4. Migne, Patr. Lat. t. 182, 921-940.

5. Pozri zosumarizovanie v The History of Feudalism, edited by David Herlihy, 1970, p. 282-283.

lo v nich pôsobiť, a nič sa v nich ani vôkol nich ani len nepohne (pre ich vedomie). Askéta sám pre seba akoby ani nebol: existuje len pre slávu Božiu. No pozrite sa, čo sa robí v katolicizme. Zvádžanie a duchovné oklamanie telom vedie k tomu, že Svätý Duch sa zjavuje blaženej Angele a šeptá jej takéto zamilované slová: „Dcéra moja najsladšia pre Mňa, dcéra moja, chrám môj, dcéra moja môj pôžitok, miluj ma, lebo ja veľmi milujem teba, oveľa viac, ako ty miluješ mňa.“⁶ Svätá sa nachádza v sladkom omdlení, nemôže si nájsť miesto kvôli zamilovaným trýzneniam. A zamilovaný sa stále zjavuje a stále viac a viac rozpaľuje jej telo, jej srdce, jej krv. Christov kríž sa pre ňu stáva manželskou posteľou. Ona samotná skrze toto vchádza v Boha: „A zdalo sa mi, že sa nachádzam uprostred Trojice...“⁷ Prosí Christa, aby jej ukázal aspoň jednu časť tela, ktoré bolo ukrižované; a on jej ukazuje... krk. „A vtedy mi ukázal svoj krk a ruky. V tej chvíli sa môj predchádzajúci smútok zmenil na takú radosť a natoľko odlišnú od iných radostí, že nič som ani nevidela, ani necítila, okrem tohto. Krása jeho krku bola taká, že sa nedá ani opísať. A vtedy som pochopila, že jeho krása vychádza z jeho Božskosti. On my ale neukazoval nič iné okrem tohto krku, najkrajšieho a najsladšieho...“⁸ Čo môže byť viac protirečivé byzantsko-moskovskému surovému a na panenský čistému asketizmu, ako tieto neustále rúhavé vyhlásenia: „Moja duša bola prijatá do nestvoreného svetla a povznesená hore,“⁹ tieto vášnivé pohľady na Christov kríž, na Christove rany a na jednotlivé údy jeho tela, toto násilné vyvolávanie krvavých škvŕn (stigiem, naša poz.) na vlastnom tele atď. atď.?“ Toto, pokračuje Losev, nie je samozrejme modlitba, ani spoločenstvo s Bohom. Toto sú veľmi silné halucinácie na pôde hystérie, t.j. prelest (duchovné oklamanie). A všetkých týchto hysterikov, ktorým sa zjavuje Bohorodica a krmy ich svojimi prsiami; všetky tieto hystericky, u ktorých pri zjavení Christa sladký oheň prechádza po celom ich tele, a okrem iného, skrakuje sa ich vaječníkova muskulatúra, všetok tento bláziniec erotománie, besovskej pýchy a satanizmu je možné, prirodzene, iba anatemizovať (vylúčiť z cirkvi), spolu s Filioque, spočívajúcim u katolíkov v základe každej dogmy a v základe ich vnútorného zloženia a modlitebnej praxe. V modlitbe je empiricky pociťovaná všetka nepravda katolicizmu. Podľa učenia pravoslávnych askétov, modlitba, ktorá ide z jazyka do srdca, sa v žiadnom prípade nesmie dostať nižšie ako je srdce, zatiaľ čo agnosticizmus a pozitivizmus Filioque, súc prevedený do modlitby, požaduje po 1. abstrakciu Božskej podstaty; a po 2. pozitívne pociťované jej energie. No

6. Zjavenia bl. Angely. Ruský preklad Leva Platonoviča Karsavina, Moskva 1918, s. 95, 100 a i.

7. Ibid., s. 119.

8. Ibid., s. 137.

9. Tamtiež, s. 141. Neuvádzam (veď aj by bolo divné podrobne sa zaoberať týmto tuná) množstvo iných faktov, typických pre katolícku mystiku. Materiály vzťahujúce sa k Tereze, Melchilde, Gertrude a i., sú v tomto ohľade veľmi výrazné. Okrem toho poznamenám, že som uviedol niekoľko citátov nie z toho veľmi výrazného, čo by som uviesť mohol, ale dokonca ani z priemerného. Uvádzať tie najvýraznejšie je rúhavé a odporné.

keď je predmet poznania abstraktný, ale proces jeho priznávania veľmi živý a napätý, potom kvôli neuspokojiteľnosti samotného predmetu sa vytvára neplodné vzrušenie a rozpálenie tohto procesu a nemožnosť uspokojiť sa namiesto spokojného videnia a ovládania, „posvätného ticha“ hesychastov. Pravoslávna modlitba prebýva v hornej časti srdca, nie nižšie. Modlitebnou a asketickou skúsenosťou bolo na Východe zistené, že privinutie modlitby na akékoľvek iné miesto organizmu je vždy výsledkom stavu duchovného oklamania. Katolícka erotománia je podľa všetkého spojená s násilným vzrušením a rozpálením nižšej časti srdca. „Usilujúci sa uviesť do pohybu a rozpáliť dolnú časť srdca uvádza do pohybu silu žiadostivosti, ktorá, v dôsledku blízkosti k nej pohlavných orgánov a svojou (prirodzenou) vlastnosťou uvádza do pohybu tieto časti. Za nevedomým použitím materiálnej (telesnej) pomoci nasleduje najsilnejšie rozpálenie telesnej žiadostivosti. Aký divný jav! Askéta sa zaoberá modlitbou, ale jeho úsilie rodí túžbu, ktorá by mala byť týmto úsilím umŕtvená.“¹⁰ Toto rozpálenie krvi je vo všeobecnosti veľmi charakteristické pre akékoľvek mystické sektárstvo. Bušiaca krv vedie najneuveriteľnejším pohybom tela, ktoré sú v katolíctve ešte ako-tak držané na uzde obecne cirkevnou disciplínou, no ktoré v sektárstve dosahujú neuveriteľné formy.¹¹

10. Sočinenija ep. Ignatija Brjančaninova, Sankt Peterburg 1905, II., s. 299.

11. Pomerne veľa materiálu na túto tému je obsiahnutého v knihe D.G. Konovalova „Religioznyj ekstaz v ruskom mističeskom sektantstve“, č. I., vyp. I. Fizičeskije javlenija v kartine sektantskogo ekstaza, Sergijev Posad 1908.

Pôsobenie krvi na dušu je celkom zrejme pri pôsobení vášne, hnevu a myšlienok hnevu na krv, zvlášť u ľudí, ktorí majú sklon k hnevu. Do akého amoku sa dostáva človek, rozpálený hnevom! Je zbavovaný akejkolvek kontroly, vlády nad sebou; dostáva sa do moci vášne, moci duchov, túžiacich po jeho zahynutí, používajúcich na to ako zbraň jeho samotného; hovorí ako amokom zbavený rozumu. Taktiež je zrejme pôsobenie krvi na dušu, kedy je krv rozpaľovaná telesnou vášňou. Pôsobenie ostatných vášni na krv je menej výrazne; no aj ono existuje. Čo je to smútok, zúfalstvo, lenivosť? Toto sú rôznorodé pôsobenia na krv rozličných hriešnych myšlienok. Láska k majetku, k peniazom, bohatstvu, ziskuchtivosť nemenne majú vplyv na krv: potešenie, ktoré človeku spôsobujú snívania o obohatení nie sú ničím iným ako oklamanie, klamlivé, hriešne hranie krvi? Duchovia zloby, neustále a nenásytne túžiaci po ľudskom zahynutí, pôsobia na nás nielen myšlienkami a snívaniami, blúzneniami, ale aj rozmanitým dotykom, ohmatávajúc naše telo, našu krv, naše srdce, náš rozum, všetkými cestami a prostriedkami sa usilujúc naliať do nás svoj jed... Rozmanité rozpálenie krvi pôsobením rozličných myšlienok a démonských blúznení vytvárajú ten ohnivý nástroj, ktorý bol daný pri našom páde padnúcemu cherubimovi, ktorým on pohybuje v našom vnútri, brániac nám vo vstupe do tajomného Božieho raja duchovných myšlienok a pocitov.“

„Osobitnú pozornosť by sme mali venovať pôsobeniu na nás domýšľavosti, ktorej pôsobenie na krv je veľmi ťažké vybádať a pochopiť. Domýšľavosť takmer vždy pôsobí spolu s delikátnou slasťou a prináša človeku najjemnejšie hriešne sladké potešenie. Jed tejto slasti je tak jemný, že mnohí uznávajú slasť domýšľavosti a rozkoše za potešenie svedomia, dokonca za pôsobenie Božej milosti. Askéta oklamáný touto slasťou sa krok za krokom dostáva do stavu sebaoklamania; považujúc sebaklam za stav v milosti, sa postupne dostáva do plnej moci padnúceho anjela, neustále prijímajúceho podobu Anjela svetlého – stáva sa nástrojom, apoštolom odvrhnutých duchov. Z tohto stavu sú napísané celé knihy, vychvaľované zaslepeným svetom a čítané neočistiacimi sa od vášni ľuďmi so slasťou a žiadostivosťou. Táto zdanlivo duchovná rozkoš nie je ničím iným ako slasťou zjemnenej domýšľavosti, namyslenosti a rozkoše. Nie rozkoš je údelom hriešnika: jeho údelom je – plač a pokánie. Domýšľavosť mravne rozvracia dušu presne tak ako vášň smilstva mravne rozvracia dušu i telo... Práve preto je svätými otcami ako obecné pravidlo pre všetkých mníchov, zvlášť pre tých, ktorí sa zaoberajú modlitbou a chcú v nej napredovať, predkladané sväté pokánie, ktoré pôsobí priamo proti domýšľavosti, prinášajúc duši chudobu duchovnú. Už pri značnom cvičení v pokání je badateľné pôsobenie domýšľavosti na dušu, veľmi zhodné s pôsobením vášne smilstva. Vásň smilstva učí usilovať sa o nedovolené vzájomné spojenie s iným telom a v tých, ktorí sa jej poddajú, dokonca len jediným uspokojením nečistými myšlienkami a pred-

stavami, mení všetko pociťovanie srdca, mení zloženie duše a tela; domýšľavosť vedie k protizákonnému pripojeniu k ľudskej sláve, a dotýkajúc sa srdca vedie k neusporiadanému slastnému pohybu krvi – týmto pohybom mení všetko naladenie človeka, zavádzajúc ho do spojenia s telnatým a temným duchom sveta a takto ho odcudzuje od Ducha Božieho.¹²

Keď Božia milosť zahalí modlitebný duchovný vzostup a začne spájať rozum so srdcom, vtedy hmotná teplota krvi úplne zmizne. Modlitebné sväté pôsobenie sa vtedy úplne mení; stáva sa akoby prirodzeným, úplne slobodným a ľahkým. Vtedy sa v srdci objavuje iná teplota, jemná, nehmotná, duchovná, neproduktujúca nijaké rozpálenie – naopak, ochladzujúca, presvecujúca, orosujúca, pôsobiaca ako liečivé, duchovné, mastiace pomazanie, tiahnuce k nevyssloviteľnému milovaniu Boha a človeka.¹³ „Duchovným pôsobením definitívne slabnú pôsobenia krvi na dušu; krv sa vracia, aby vykonávala svoju prirodzenú službu v telesnom zložení, prestanúc slúžiť, mimo svojho prirodzeného určenia, za nástroj pre hriech a démonov. Svätý Duch zohrieva človeka duchovne, zároveň orosujú a ochladzujú dušu, doposiaľ oboznámenú iba s rôznorodými rozpáleniami krvi.“¹⁴ Podľa Loseva rozpálenie krvi v rozumovo-srdcovej modlitbe je Filioque. Ono je nevyhnutným logickým záverom z Filioque. Ale to, čo som teraz ukázal ako prirodzenosť a štýl oboch druhov mystickej skúsenosti, pravoslávnej a katolíckej, to isté je možné formulovať aj obecné vo vzťahu východného a západného myslenia, východnej a západnej teológie.

„Je možné poukázať na dve črty, ktoré sú navzájom spojené, ako na charakteristické pre augustinizmus v zmysle určitého nasmerovania teologického myslenia: na psychologické hľadisko, určujúce v samotnej podstate charakter špekulácie Augustína, a na osvojenie osobitného významu princípu racionálneho poznania vo vzťahu k predmetom viery, sprevádzané pokusom vo väčšej alebo menšej miere realizovať tento princíp v praxi.“

„Zatiaľ čo antický svetonáhľad vyniká charakterom objektivity, prevládanim záujmu o svet vonkajších javov, a dokonca obracajúc sa k javom vnútorného života, Grék iba prenáša do tejto oblasti metódy štúdia vonkajších javov a najviac zo všetkého sa zaujíma o jej intelektuálnu stránku, vtedy, kedy vo východnom gréckom kresťanstve je hlavná pozornosť venovaná objektívnej stránke náboženstva – pre Augustína, naopak, vonkajší svet nepredstavuje záujem, ale vnútorný svet duševného života, a nie na intelektuálnu stránku tohto života obracia

12. Ignatij Brjančaninov: Sočinenija, II. s. 214-216.

13. Ibid, s. 296.

14. Ibid. S. 217-218.

svoju osobitnú pozornosť, nie na rozum, ako schopnosť reflektovať vonkajšie objektívne bytie, ale na vnútorné sily ducha, ktorými je zvnútra pohybovaný proces psychického života, na vôľu a pociť. Neohraničuje sa jednoduchým pozorovaním faktu a jeho objektívnym odovzdaním, za ktorým úplne odstupuje do úzadia osobnosť samotného pozorovateľa, ale na prvom mieste je u neho vzťah k faktu samotného subjektu, jeho pociťovania a úsilia. Predpokladá, že samotný tento subjektivizmus musí mať, tak povediac, objektívny význam, preto, lebo psychická stránka je u všetkých rovnaká. Rozum nemá sám seba vytvárať problémy, ale musí riešiť úlohy, ktoré povstávajú zo samotného života. Hlavnou ale aj najvnútornejšou potrebou ľudskej prirodzenosti je potreba religiózna, ktorá určuje všetko smerovanie duchovného života človeka. Tejto potrebe musí slúžiť poznanie, a práve skrze sebaopoznanie človek môže dôjsť k vedomiu tejto potreby. Jedine skrze sebaopoznanie sa môže presvedčiť o svojej bezmocnosti v oblasti morálnej činnosti a o nutnosti hľadať vyššiu pomoc; jedine na sebaopoznaní sa môže zakladať skutočná pokora, ležiaca zasa v základe všetkej religiózneho morálneho života.¹⁵

„Teoretický charakter Východu, ako sa hovorí, našiel svoje vyjadrenie tak povediac v metóde aj obsahu východnej teológie. Zatiaľ čo u bl. Augustína vzťah človeka k Zjaveniu, ako prameňu poznania, je predstavovaný ako vzťah majúceho skúsenosť (zakúšajúceho) a dokonca pochybujúceho, ešte len hľadajúceho pravdu bádateľa, pričom životný význam pravdy je určovaný vlastnou prežitou skúsenosťou a svedectvo ľudského vedomia je posledným kritériom pri jej hodnotení – vo východnej teológii je tento vzťah predstavovaný ako vzťah rozumu nazerajúceho či prijímajúceho existujúcu objektívnu pravdu a kladúceho ju do základu svojich záverov ako niečo, čo je samo o sebe hodnoverné. Rozum (um, nous), schopnosť nazerania je podľa gréckeho názoru hlavnou schopnosťou človeka a je používaná na vyjadrenie pojmu ducha. Svojim obsahom chce byť východná teológia predovšetkým rozvinutím faktov, obsiahnutých v Zjavení, skrze použitie k nim logických operácii rozumu, a nie reflexiou nad skúsenosťou vlastného života a činnosti človeka. Činiac východným bodom Boha a Jeho zjavenie pri nemožnosti pre ľudský rozum objasniť zjavenú pravdu v celej plnosti východní teológovia prirodzene začínajú pri ujasnení predstavy o Bohu z najabstraktnejších¹⁶ definícií, opierajúc sa o výsledky gréckej filozofie (alexandrijská škola a platonizmus), aby potom už, podľa miery odhalenia Bohom zjaveného učenia ich naplnili určitejším obsahom (Justín Filozof, Klement Alexandrijský, Origenes). Abstraktné definície pokračujú v existencii aj v ne-

15. BRILJANTOV, A.: Vlijanie vostočného boghoslovija na zapadnoje v proizvedenijach Joanna Skota Eriugeny, Sankt Peterburg 1898, s. 90-92.

16. Pod „abstrakciou“ A.I. Brilliantov podľa všetkého rozumel to, čo je súčasne aj najabstraktnejším i najkonkrétnejším princípom (ako napr. Plotínovo Jediné či Svetlo. Mrak Dionýza Areopagitu), nazvať abstrakciou jednoducho toto samozrejmé nemôž.

skorších časoch.¹⁷

Pre východného mnícha nie je dôležitý on sám, kvôli čomu je na tejto pôde aj málo „opísaní“ vnútorných stavov askétu. Pre západného askétu je ešte okrem Boha dôležitý aj on sám. Toto pozitivistické zjatie vlastnou osobnosťou je ontologicky vyjadrené predovšetkým ako Filioque; potom je vyjadrené ako učenie o neomylnosti pápeža (zatiaľ čo na Východe nielen patriarcha je omylný, ale konali sa aj „lotrovské“ snemy, a ani nespravodlivo ustanovený patriarcha, ani nesprávne zvolaný snem v žiadnom prípade negarantujú pravdu, a o pravde svedčí iba ona samotná, pravda); ona je vyjadrená v dogme o nepoškvrnenom počatí; atď. atď. – až po hysterické besnenie v ľžemodlitebných stavoch. Tento efektívny subjektivismus a psychologizmus, spojený s formalistickou strohosťou disciplíny (agnosticizmus a pozitívny formalizmus dialekticky predpokladajú jedno i druhé), vždy bývali lákadlom pre popletenú, úbohú srdcom i rozumom, vskutku „bezprizornú“ ruskú inteligenciu. V tých nemnohých minútach svojej existencie, kedy zo seba pučila „religiózne pocity“, sa zväčšej časti správala k religii a kresťanstvu ako k najzaujímavejšej senzácii; a nádherný, vybrúsený, „psychologický“, kľukatý a uhýbavý, krvou rozpálený a zároveň juridicky presný a disciplínovane-požadujúci katolicizmus, nádherný ako samotný stan – vždy bol k službám pre tieto nešťastné mravne rozvrátené duše. Stačí už samotné to, že u katolíkov je oholený patriarcha, ktorý sa v oltárnej časti posadí na prestol (ktorého sa na Východe sotva dotknú), že v ich katedrálach chrámoch hrajú symfonické orchestre (ako napr. pri kanonizovaní svätých), že na požehnanie pápeža a kázeň paterov modliaci sa v chráme odpovedajú aplauzom, že sú tam sochy, orgán, desaťminutová omša atď. atď., aby sme pochopili všetku duchovno-štylovú nezlučiteľnosť katolicizmu a pravoslavia. Pravoslávie je pre katolicizmus anarchické (pretože pocit objektívnej, samej o sebe danej pravdy, je v katolíctve skutočne stratený, a meonálne bytie je vždy anarchické). A katolicizmus je pre pravoslávie rozvratný a duchovne oklamný (pretože meon, v ktorom sa zmieta, z tohto pohľadu, veriaci je vždy rozvrat). Katolicizmus sa prekrúca na hystériu, kazuistiku, formalizmus a inkvizíciu. Pravoslávie, rozvracajúc sa, dáva chuligánstvo, lotrovnosť, anarchizmus a banditstvo. Jedine v tomto svojom deviánskom a rozvrate sa môžu stretnúť, zvlášť, pokiaľ ich zosyntetizujeme pomocou protestantsko-obrodzujúceho judaizmu, ktorý dokáže hystériu a formalizmus, neurasténiu a rímske právo spojiť s lotrovnosťou, krvavou slasťou a satanizmom pomocou chladného a suchého jedla politicko-ekonomických teórií.¹⁸

Prípravil: **prot. Ján Šafin**

17. Brilliantov, A.: cit. dielo, s. 139-140.

18. LOSEV, A.: Очерки античного символизма и мифологии. VI. Социальная природа платонизма. Продолжение: Прочие латинские догматы и молитвенная практика, Москва 1993. Elektronická podoba: <http://psylib.org.ua/books/lose000/txt107.htm>

